15 575/22/3
Bp. Gimnáziumok
H

A

BUDAPESTI VIII. KERÜLETI

MAGYAR KIRALYI

ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM

HUSZONHARMADIK

ÉVI ÉRTESÍTŐJE

AZ 1917—1918. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZLI

DR. LENGYEL MIKLÓS
IGAZGATÓ.

BUDAPEST, 1918.
BETHLEN GÁBOR IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T.
VIII. NAP-UTCA 13.

2002

A

BUDAPESTI VIII. KERÜLETI

MAGYAR KIRÁLYI

ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM

HUSZONHARMADIK

ÉVI ÉRTESÍTŐJE

AZ 1917—1918. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZLI

DR. LENGYEL MIKLÓS
IGAZGATÓ.

BUDAPEST, 1918.
BETHLEN GÁBOR IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T.
VIII. NAP-UTCA 13.

Kiadja a budapesti VIII. ker. m. kir. áll. főgimnázium.

LÉTMÁNYI NÁNDOR

1854—1917.

Hatalmas szervezet, nagy erő: testben, lélekben; hajlíthatatlan és meg nem hátráló: akaratban, törekvésekben; fáradhatatlan és kitartó: szervező és vezető munkásságában; önérzetes, de nyugodt lelkület a sikerekben, panasz nélkül tűrni tudó a szenvedésekben — ez volt Létmányi Nándor, intézetünk elhunyt igazgatója.

Ezredéves örömünnepünkre alapított gimnáziumunknak második igazgatója volt ő 1906. óta. Váratlan elhunyta a jelen tanév kezdetekor: 1917. szeptember 11-én borította gyászba az intézeti ifjúságot, melynek meleg szívű atyja, s a tanártestületet, melynek önzetlen vezetője és jóakarója, bölcs főnöke, minden egyes tagjának hűséges és önfeláldozó barátja volt.

A gyilkos kór, — agyvérzés — melynek az életerős és még munkaereje javában levő férfiú áldozata lett, az 1916-i tanév karácsonya előtt tört reá, hirtelen és váratlanul, az agyvérzés okozta hűdés összetörte az erős szervezetet, s az 1917. év szenvedésteljes nyolc hónapja reá nézve csak a sir felé hanyatlás Golgota-útjának gyászos időszaka volt.

S ő tűrte nehéz sorsát, míg el nem jött a megváltás órája; tűrte erős türelemmel, tűrte meg nem ingott hittel, vallásos megnyugvással, nagy lelki fájdalmai mellett is, melyeket mint annyira szeretett intézetének munkájában összeroskadt és búcsúzni készülő munkás, melyeket mint hőn szeretett családjától már-már távozni kényszerülő férj, apa és nagyapa: szivében hordozott.

Szép és magasztos, de mégis fájdalmas elmúlás, így hirtelen kidőlni a sorból, összeroskadni a küzdés javában, elesni, mint a katona a csatatéren.

Szerény sorsból önmaga küzdötte fel magát az igazgatói állás díszes magaslatáig, s amidőn küzdelmes munkája sikerének tető-

pontjára ért, amidőn az alatta és általa felvirágzott intézet még oly sok örömet teremhetett volna számára, amidőn intézete és tanártestülete körében becsülés és szeretet, családja körében még annyi boldogság várt volna reá, akkor hunyt el, akkor hozta meg elmúlását a kérlelhetetlen végzet.

Létmányi Nándor 1854-ben született Szabadkán, egyszerű, de jónevű polgári családból, amely sok derék iparost és tisztviselőt adott szülővárosának, s hagyományos erényeiből ő is örökölte az igazi, hithű katholikus vallásosságot, erős fajszeretetet és a hazafias lángolást mindenért, ami magyar.

Iskoláit is Szabadkán végezte, s az érettségi vizsgálat letétele után a papi pályát választva, 1872-ben a kalocsai érseki szemináriumba lépett. Három évi egyházi tanulmányok után azonban úgy látta, hogy inkább érez hivatást a világi: nevelői és tanári pályára, kilépett a papnöveldéből, s a budapesti egyetemen a filozófiai szakon folytatta tanulmányait; tanári szakmájául a történelmi és földrajzi tárgyakat választotta s ugyanitt kitünő eredménnyel a doktori oklevelet is megszerezte.

Tanulmányai bővítésére számos utazást tett a hazában és a külföldön. Legelső tanári működését a nagybecskereki községi főgimnáziumban teljesítette mint helyettes tanár 1882-től 1884-ig. Ez idő alatt nevelői foglalkozást is vállalt a Dániel-családnál, Kiss Ernő 1848—49-es honvédtábornok és vértanu unokáinak tanulmányi vezetőjéül hivatván meg. A budapesti tanárképző-intézet gyakorló főgimnáziumában 1884-től 1887-ig mint ösztöndíjas gyakorló tanár nyert alkalmazást. 1887-től 1890-ig pedig a selmecbányai kath. főgimnáziumnál működött. 1890-ben a temesvári állami felsőbb leányiskolához neveztetett ki rendes tanárrá; onnan 1892-ben a brassói állami főreáliskolához helyeztetett át. Nemes és hazafias ambicióját képezte elhunyt igazgatónknak, hogy hazánk nemzetiségek lakta vidékein hirlapirodalmi munkássággal is szolgálja a magyarság ügyét, s e célból Nagybecskereken a Torontál, majd Brassóban a Brassó c. napilapokat szerkesztette, nagy szolgálatokat tevén ezzel nemcsak a magyar kultúra terjesztésének, de a magyar állami supremacia érvényesülésének is. Fordulópont életében az 1895. év, amelyben a budapesti VII. kerületi Barcsay-utcai állami főgimnázium kötelékébe lépett, ahol 1906-ig működött. — Ugyanez időre esik alkalmaztatása gróf Andrássy Tivadar családjánál, ahová leányainak, Ilona és Katinka grófnőknek tanulmányi vezetésére hívták meg, s ahol öt éven keresztül főleg a magyar iro-

dalom, történelem s földrajz körében teljesítette növendékeinek tanulmányi kiképzését. Közben irodalmilag is művelte szaktárgyait, írt történeti és földrajzi tankönyveket és értekezéseket. Kézikönyvei a következők: Magyarország története (a III. osztály számára), Magyarország oknyomozó története (a VIII. osztály számára (Szende—Létmányi), Világtörténelem Ó-kor, Középkor, Újkor (az V., VI. és VII. osztály számára). — Átdolgozta Brózik K. földrajzát (I., II. és III. osztály); Politikai földrajz. A magyar alkotmány viszontagságai, Párhuzam Hunyadi János és Mátyás között. (Értekezések.)

Barcsay-utcai főgimnáziumi tanári állásában érte a magas kormány részéről 1906. évi október hó 1-én a kitüntető rendelkezés, mely őt intézetünkhöz helyezi át és a megüresedett igazgatóság teendőinek ellátásával bízza meg; s már egy fél év múlva, a következő 1907. év április 26. napján királyi kinevezéssel az igazgatói állásban végleg is megerősíti őt az uralkodó kegye. A tanügyi kormány pedig egy újabb rendelkezésével nemsokára a Wagner-féle nyilvánossági joggal felruházott magánközépiskolának felügyeletével bízza meg.

Életének ez újabb fordulópontjától kezdődik különösen elhunyt igazgatónk munkaerejének és kiváló képességeinek érvényesülése: mint pedagógusnak, mint tanférfiúnak és főnöknek, mint vezetőnek és szervezőnek. Sok és széleskörű tapasztalata, ember- és világismerete most érvényesülhettek teljesen, egy nagy, népes középiskola vezetésének és igazgatásának terén.

Mint igazgató kiválóan pontos, rendszerető, szigorú volt, ámbár kellő helyen szeretettel elnéző és engedékeny; össze tudta egyeztetni a hivatalos szigort a kollégiális érzület melegségével. Nagy nehézségeknek és feladatoknak bátran és elhatározással tudott szemébe nézni, s bonyodalmas helyzetekben is mindig meg tudta találni a helyes megoldást. Mindig és mindenben intézete javát, tekintélyét, szinvonala emelését tartotta szem előtt. Intézete érdekeiért minden fáradságra és küzdelemre kész volt, széleskörű ismeretségét, befolyásos összeköttetéseit minden szükséges alkalommal az iskola érdekében igyekezett felhasználni és értékesíteni.

Különösen szívén hordozta intézete felszerelését, minden erejével oda hatott, hogy a tanügyi kormány minden elérhető támogatását és kitüntető figyelmét ez értelemben megnyerhesse intézete részére. Az intézet főleg alatta és általa lett nemcsak tanártestü-

lete összeállításával, de berendezésével és felszerelésével is az ország egyik legelső középiskolája. A tanári és ifjúsági könyvtár gazdagítása, a történelmi és filológiai múzeum, a természetrajzi gyűjtemények teljessé tétele, de főleg a fizikai szertár modern és a tudományos didaktikai igényeknek megfelelő gazdag felszerelése, az ő fáradhatatlan igazgatói szorgosságának és a szaktanárt mindenben támogató gondosságának tanubizonyságai, s a késő jövőben is hirdetői lesznek buzgalmának.

Nagy érdeklődéssel foglalkozott a gyakorló tanári neveléssel is; a gyakorló tanárok tanulmányait és tanító munkáját éber figyelemmel kísérte, s azon volt, hogy minél több gyakorló tanárt foglalkoztasson intézetében; szigorú, néha kemény volt a tanárjelöltek munkájának megfigyelésében és elbírálásában, de annál nagyobb jóakarattal és érdeklődéssel viseltetett sorsuk és jövőjük iránt, s nem egy gyakorló tanár emlékezik vissza jóságos segítségére és jövőjét megalapozó támogatására.

Kedvvel ápolt ambiciója volt túlzsúfolt intézetének tanulóival egy új középiskola alapítása, már évekkel ezelőtt meg is kezdte az új intézet kitelepítését a főváros erre leginkább rászorult részében, a IX. kerületi Mester-utcai osztályokkal; azokat szakavatott és biztos kezekre bízva, minden szükségesekkel felszerelte, s az intézet immár mint tényleg önállósított középiskola ez évben második érettségi vizsgálatára készül.

Nagy gondot fordított az érdemes és arra rászoruló tanulók segélyezésére is; iskolai és társadalmi adakozásból szép segélyalapot teremtett, amely ezidő szerint már mintegy 15,000 K tőkével rendelkezik, amelynek kamataiból és az évenként folytatott gyűjtésekből, s a jótékony célra rendezett ünnepélyeken befolyt összegekből számos tanulót segélyez évenként: tankönyvvel, ruhával és pénzbeli segéllyel, sőt beteg tanulókat még ápolással is. Lelkének tiszta örömével karolta fel egy-egy szükségben levő tanuló ügyét, hogy megmentse a nélkülözésektől, s a bekövetkezhető elzülléstől visszatartva, a társadalomnak hasznos tagjává nevelje.

Fájdalmas csapásként tekintette elhunyt igazgatónk, a háború által mindannyiunkra rótt, azt a súlyos áldozatot, hogy iskolánkat elhagyni kényszerültünk, s két éven át idegen hajlékban, a délutáni előadások nehézségeivel küzdve kellett megvonni magunkat; de nem csüggedett s bár jóságos vígasztalásait és segélyeit az iskolánkban elhelyezett beteg katonákkal számos alkalommal éreztette, nem szünt

meg oda hatni, hogy intézetünk eredeti rendeltetését visszanyerje, ami sok utánjárása és fáradozása révén végre sikerült is.

Iskolánk tehát újra megtalálta régi tűzhelyét, de a visszatért igazgató — fájdalom — már nem soká élvezhette visszanyert otthonát. Nem sejtettük sem mi, midőn megújult munkakedvével és visszanyert intézete fölötti örömével járt-kelt közöttünk, sem szerető családja, s ő maga legkevésbbé, hogy már csak úgyszólván napjai vannak hátra a vezető s alkotó munka terén s csak néhány hónap választja el a végbúcsúzástól! S e szomorú mozzanathoz érve, kell megemlékeznünk még egy különös és valóban megható vonásáról elhunyt igazgatónk lelkületének: ez az a gondossága és igazi, tettekben megnyilatkozó mély részvétérzete, amikor tanártestülete körében a gyász napjai koronkint bekövetkeztek; ilyenkor, egy-egy tanára elhunyta alkalmából mutatta meg igazán, mennyire szívén hordozza a tanárnak és családjának sorsát. Első volt mindig a vígasztalásban, első a hátrahagyottak nehéz gondjának enyhítésében, s az anyagiak rendezésében, a támasz és segítség nyújtásában. Láttuk ebbeli nagy buzgóságát, önfeláldozó fáradozásait, — fájdalom, aránylag rövid idő alatt — elég sok esetben: eltemette tanártestületünk kiváló művésztagját Greguss Imrét, szívéhez közel álló barátját Tóth Mártont, másik jeles rajztanárunkat Szinte Gábort, s a fiatalok közül: Balogh Dezsőt, Erdődi Gáspárt s végül elsiratta a csatatéren hősi halált halt Huszák Józsefet. Mind e gyászesetekben példás készséggel és erős lélekkel állott a lesújtott családok mellé mint erősítő, bátorító, vígasztaló és gyámolító; nem sejtve, hogy maga is mily közel áll a végső úthoz, az örök elváláshoz. S valóban még ma is alig tudjuk elgondolni, hogy oly hamar és hirtelen kellett neki is, az erősnek, összeroskadnia a küzdőtéren, amelynek nehéz harcaiban oly szilárdan látszott megállania helyét. De fájdalom, a sors azt mérte rá, hogy munkásságának közepette, erejének teljében omoljon össze, s hagyjon itt mindent, amit szeretett: családját, intézetét, tanárait, növendékeit és barátait!

A halálos kór első csapását, mely lesújtott reá, hosszú, kínos küzködés, nem betegség, de úgyszólván haldoklás követte; s az 1917. évnek szelid tavasza nem hozta meg az enyhülést, sem a nyár forró, éltető heve zsibbadó szívének melegét vissza nem adhatta; a hervadó ősz tűnő napsugára már koporsóján tört meg, s a hanyatló természet sárguló lombjai, frissen hantolt sírját borították el.

S elbúcsúztunk Létmányi Nándortól, kikísértük hamvait végső

nyugvóhelyére, a farkasréti temető csendes nyugalmába, körülálltuk koporsóját bánatunkkal és koszorúinkkal. S elcsendesült siratószeretteinek zokogása, következett a végelválás; elhangzottak a végbúcsú szavai, melyeket szerető tanártestülete nevében pályatársa, barátja és földije, Parcsetich Vince c. igazgató a kihült hamvakhoz s az elköltözött elszárnyaló szelleméhez intézett.

Végső útjában még egyszer megállott a koporsó a sír előtt, ahol igazgatótársai nevében Gaál Mózes intézte az elhunythoz végbúcsúját s költői szárnyalású szavakkal szentelte meg emlékét. Szerető és hálás növendékei nevében pedig Mózes Gyula VIII. o. tanuló tolmácsolta az ifjúság fájdalmát s tette a sírra szeretetük és hálájuk jeléül koszorúját.

Isten veled elköltözött barátunk! Legyen könnyű a hant, s virágozzék hamvaid fölött; nyugodj békén ott, a budai hegyek erdőkoszorús ölén, melyeket oly sokszor felkerestél és annyira szerettél!

Parcsetich Vince.

DEMKÓ KÁLMÁN

1852—1918.

Létmányi Nándor után eltemettük ez évben hivatali elődjét, Demkó Kálmánt is. Akik azon a hűvös őszi napon, Létmányi temetésén friss egészségben láttuk, nem sejtettük, hogy néhány hónap múlva már az ő temetésére kell gyülekeznünk. Nejének, kora fiatalságától élete osztályosának betegsége viselte meg az ő életerejét is s az ápoló hamarább itt hagyta betegét. Alig két hét múlva követte neje is. Közel egymáshoz nyugszanak a farkasréti temetőben.

Demkó Kálmán intézetünk első igazgatója és így sok tekintetben megalapítója volt. Addig, három esztendőn keresztül, a VIII. ker. főgimnázium csak fiókja volt a VII. kerületinek, előbb a Rökk Szilárd-utcai elemi iskola épületében, majd a Csokonai-utca egyik bérházában. Még Demkó is itt találta a millennium őszén s mai díszes épülete a Tavaszmező-utcában már az ő felügyelete alatt nyerte befejezését s kapta meg alapfelszerelését. 1897 szeptemberében ő vezetett végleges otthonunkba. A tanári kar akkor még mindössze 10 tagot számlált s mikor tíz évi igazgatás után eltávozott, 31-et. Igy minden évben több taggal gyarapodott s minthogy az állásokat azidőben majdnem kivétel nélkül pályázat útján töltötték be, az igazgató s a tanári testület szava kellőképpen érvényesülhetett. Ha ez a testület országszerte mint a legbensőbb szelleműek egyike ismeretes, abban neki első sorban megvan a maga része. Azt a magyaros úri szellemet, melyet a vidékről magával hozott, törekedett meghonosítani a tanári karban is.

Demkó Kálmán a fővárosi igazgatóságot már hosszas tanügyi, tudományos és társadalmi érdemekért kapta. Alant kezdte mint trsztenai helyettes tanár s maga szerezte meg magának azokat az összeköttetéseket, melyekre előhaladásában szüksége volt. Mint a maguk erején lett emberek rendesen, büszke volt elért sikereire s

folyton újabbakat látott maga előtt. A sors őt sem kímélte meg keserű csalódásoktól. De amit elért is, elég egy emberéletre. Méltó, hogy kegyelettel őrizzük emlékét!

1852. október 3-án született Görömbölyön, Borsod-vármegyében, ahol atyja István, görög-katholikus lelkész volt. A család igazolt nemesi család, mely később a „vajnághi" előnevet használta. Az elemi iskolákat Miskolcon és Eperjesen, a gimnáziumot Eperjesen (I—V. o.), Ungváron (VI. o.) és mint magántanuló nevelősködve (VII—VIII. o.) végezte. 1873 július 17-én Sárospatakon az ev. ref. kollégiumban tett érettségi vizsgálatot kitünő eredménnyel. 1873 szeptemberétől 1877. február végéig hét félévet töltött a budapesti tudományegyetemen bölcsészeti, történelmi, diplomatikai, földrajzi és nyelvészeti tanulmányokkal foglalkozva. Ugyanitt tett tanári vizsgálatot 1877 május 8-án a történelemből mint fő, a földrajzból mint melléktantárgyból. A doktori diplomát öt évvel később, 1882 június 10-én szerezte meg a magyar történelemből mint fő, az egyetemes történelemből és a diplomatikából mint melléktantárgyakból. Tanári működését a Tanárképző intézet gyakorló főgimnáziumában kezdte meg, ahol mint gyakorló tanárjelölt történelmet tanított 1876 szeptemberétől. 1877 február 25-én helyettes tanárnak nevezték ki a trsztenai gimnáziumhoz. Innen került a következő év aug. 6-án a lőcsei főreáliskolához rendes tanárnak. Ekkor házasodott is, nőül véve komoróczi és mindszentapáti Dudinszky Ilonát.

A Lőcsén való megtelepedéssel kezdődik Demkó életének legvirágzóbb, legtermékenyebb korszaka. 1889 dec. 20-án a főreáliskola ideiglenes, 1891 ápr. 20-án rendes igazgatója lesz. Az iskola felvirágzik vezetése alatt; több tanulója van, mint a gimnáziumnak. A tápintézet 2—16 koronányi havi díj mellett 50—60 tanulót élelmez s amellett 12000 koronát gyüjt alaptőkéjére. Demkó itt élénk társadalmi működést fejt ki; fontosabb mozgalom az ő részvéte, sokszor vezetése nélkül nem esik meg. Elnöke, alelnöke, választmányi tagja minden közművelődési, jótékony és sportegyesületnek. Salamon Tivadarral együtt megalakítja az első magyar társadalmi kört, a *Szepesi Eötvös-kört*, 1891-ben a *Lőcsei magyar szinpártoló egyesületet*, mely később *Szepesmegyei Szinpártoló Egyesület*-té alakulva, főtényezője lesz a német szinészet kiszorításának a Szepességről. Mint jóformán még idegen fiatal tanár fog hozzá a *Szepesmegyei Történelmi Társulat* létrehozásához 1883-ban. Ennek titkára — s tudjuk, hogy ily intézeteknek a titkár a lelke — egészen Budapestre költözéséig. Szerkeszti évkönyveit. — összesen hetet —

millenniumi kiadványait s ő a legtermékenyebb dolgozótárs is. E társulat ma is a vidéki hasonló társulatok legelőkelőbbike; folyóirata komoly, tudományos színvonalon áll és kiadványainak egész sorával dicsekedhetik. Ennek körében indul meg Demkó nagyszabású tudományos munkássága, mely éppen javarészt a Szepességhez s első sorban magának Lőcse városának multjához fűződik. Igy lesz 1886 óta a Műemlékek Országos Bizottságának is kültagja. Rendezi a város levéltárának 1319—1780 terjedő régi részét, összesen 28251 darabot. Bejárja és átkutatja a többi szepesi levéltárat is, s bár mindenütt értékes anyagot szerez, e levéltárak rendezetlensége ébreszti fel benne a tervszerű munka szervezésének szükségét. Egymásután jelennek meg nagyobb, önálló dolgozatai: *Polgári családélet és háztartás Lőcsén a XVI—XVII. században* (1882), *Lőcsének erődítése és védelmi rendszere* (1884), *Magyar-cseh confoederatio és a besztercebányai országgyülés 1620-ban* (1889), *Szepesmegye levéltárai* (1889), *A szepesszombati krónika* (1891). Ugyanez év november 9-én olvasta fel a Magyar Tudományos Akadémiában *A szepesi jog* (Zipser *Willkühr*) c. tanulmányát, mely aztán az akadémiai értekezések során látott napvilágot (1891). Legértékesebb műveit most, a kilencvenes évek elején, alkotja. Ilyen a szintén az Akadémiától kiadott műve *A felsőmagyarországi városok életéről a XVI—XVII. században* (1890). Demkót mindenütt a művelődéstörténeti mozzanatok érdeklik leginkább; ő első sorban kulturhisztorikus. E művének előszavában maga ilyképen határozza meg munkássága vezérgondolatát: „A polgári osztálykülönbségek megszüntével megszünt a történelem egyes osztályok dicsőségének hirdetője lenni s általánosan elismertté lett a történetirásnak hazánkban Trefort Ágoston által már 1838-ban hangoztatott azon föladata, hogy megismertesse velünk, hogy a népek összes osztályai vagy fractiói — bár nyelvre s vallásra különbözők — mikép élveztek, szenvedtek, szerettek s gondolkoztak." A városi élet létfeltételeiből indul ki, következnek: a lakosság, az egyházi és világi hatóság, a rendőrség, a közegészségügy, közerkölcsiség, bűnök és büntetések, családi élet, játék, nyilvános mulatságok, ünnepélyek, háztartás. Élénk, szemléltető kulturhistóriai képsorozat, mely igen sok új adalékot tartalmaz s a régieket új példákkal világositja meg. Másik nagyszabású műve: *Az orvosi rend története* (1894). E kérdést a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók vándorgyülésének állandó központi választmánya tűzte ki s a beérkezett művet a Poór Imre-féle alapitványból 100 arannyal jutalmazta. Demkó széles művelő-

déstörténeti alapon századról-századra vázolja a gyógyászat történetét és az orvosi rend kialakulását. Filozófiailag állítja be a kor vezető eszméit s ezek kapcsán vizsgálja, milyen állást foglalt el a gyógyítás koronként az ember testi és lelki szervezetével szemben. Először mindig a külföldi viszonyokat rajzolja meg — Baas és Haeser ebben főforrásai — s ezekhez fűzi aztán a hazai állapotok rajzát. Mennyi alkalom a magyar állapotok lekicsinylésére a magas külföldi talapzatról! Demkó ellenben éppen azt látja meg, hogy mint minden téren, a gyógyászat terén is lépést tartottunk a Nyugattal s ha valahol új eszme, új módszer, új eljárás merült fel, az nálunk sem maradt sokáig ismeretlen. Nagy súlyt helyez az orvosi tudományok tanításának miként jére is, könyve az orvosi iskolázásnak is becses forrása. A Szepesi Történelmi Társulat millenniumi monografiáinak sorában írja meg *Lőcse város történetét* (1896), szintén gazdag képét nyújtva a város művelődési viszonyainak, nagyrészt már saját kutatásainak alapján. Ebből *A szepesi szászok ősi jogélete* külön is megjelent (1896). Ez évben jelenik meg tőle *A lőcsei egykori ág. ev. gymnasium és a jelenlegi m. kir. állami főreáliskola története*, melyhez felhasználta hivatali elődje, Kupetz Lykurg németül írt dolgozatát, aki ez intézet első és Roth Samuét, aki második igazgatója volt.

A millennium őszén 1896 szeptemberében Demkó elhagyja sikereinek szinterét és átveszi a budapesti VIII. ker. állami főgimnázium igazgatását. Az ország fővárosába kerül, munkatere kiszélesbül, érvényesülési lehetőségei megszaporodnak és mégis azt kell mondanunk, hogy a viszonyok sok tekintetben nem kedveztek fejlődésének. A gimnázium igazgatásához nagy ambicióval lát, — maga történelmet, filozofiát és francia nyelvet tanít; — de sokkal kisebb viszonyokhoz lévén szokva, a növekvő tanári kar, a bonyolultabb irodai munka, a közel ezer tanuló vezetése, a szülőkkel és hatóságokkal való érintkezés rendkívül sok idejét foglalja le. Tudományos működése budapesti igazgatósága alatt jóformán szünetel. Elszakadt gyökereitől, melyeknek minden szála a Szepességhez fűzte s új talajra találni nincs elég érkezése. Megírja *Magyarország északi megyéi*nek ismertetését György Aladár *A föld és népei* c. műve számára (Második újból írt kiadás. V. k. Magyarország. 1905). De különben inkább csak tankönyveket ír. Így készülnek: *A magyar királyság földrajza* (1899) a középiskolák első, *Európa és a többi földrész* (1900) a középiskolák második és harmadik osztálya számára.

Szélesebb körű társadalmi életet is él most. Az a szép kerti lak, mely gimnáziumunk mellett az igazgató lakásául szolgál, gyakran lát vendéget falai közt, a legjobb középosztálybeli úri társaságot. A népes zsúrok középpontja a házigazda bájos, fiatal leánya, Ilonka, később péchújfalusi Péchy Gyuláné, ki ezidőben a gimnáziumi hangversenyeken is nem egyszer ragyogtatja szavaló művészetét s ideálja a diákszíveknek.

Közéleti szereplésre Budapesten is törekedett Demkó. Megkezdte agitációját első sorban felekezete, a görög-katholikusság érdekében. Ő maga, a görög-katholikus pap fia, e felekezetnek azon magyar érzésű tagjaihoz tartozott, kik a nemzettel való egységüket a szláv liturgiától való elszakadásban is kifejezésre óhajtották juttatni. A naptáregyesítés és a magyar nyelv oltári használata főprogrammpontjuk. Demkó szereplése a kath. autonomiai kongresszuson öltött nagyobb arányokat 1902-ben, amelyen mint homonnai autonomiai kerületi képviselő vett részt s folytatódott a Szabó Jenő által megindított magyar liturgiai mozgalomban. Már *Asszimiláció és reasszimiláció* című iratában (1897) 4 pontba foglalta pártja követelményeit: 1. Meg kell erősíteni a nemzetiségek közt levő magyar nyelvszigeteket úgy, hogy azokat többé megtámadni ne lehessen. 2. Visszatartani a már ingadozókat. 3. Visszahódítani az elszakadtakat és ezek után 4. Kiterjeszteni a magyar nyelvhatárt. Mintegy 200,000 magyar megtartásáról és ugyanannyinak visszaszerzéséről van szerinte szó. Az egyetemi hallgatók közt különösen nagy sikerrel izgat Demkó s nemcsak szellemi vezetésüket veszi kezébe, de anyagi megélhetésükről is gondoskodik, állást, ellátást szerez nekik. A VIII. ker. népkonyhán állandóan kivételes kosztban részesül 12—15 pártfogoltja. A mozgalom középpontjául a görög-katholikusok ez időben már keveslik Ungvárt. Megalakítják a görög-katholikus magyarok Országos Bizottságát s Demkó megindítja a *Görög-katholikus Hirlapot*, mely jól, változatosan, élénken szerkesztve képviseli a budapesti központot, a magyar liturgia érdekét, a főiskolai internátust, a gör. kath. egyesületet. A ruténség nemzeti téren való vezetését is szorgalmasan ápolja. *Istoria magyarskaho naroda* címmel meg akarja írni a magyar nemzet történetét a ruténség számára; ebből azonban csak az Árpádok kora készült el. Szerkeszti egyideig a *Negyilyát* (Vasárnap) is, azt a rutén nyelvű hetilapot, melyet a magyar kormány ad ki a magyarság érdekeinek ápolása céljából az egyes nemzetiségek számára azoknak anyanyelvén.

Igy kerül mindjobban a nagypolitika vizeire. 1906 januárjában aztán fel is lép Zemplénmegye nagymihályi kerületében kormánypárti programmal a negyvennyolcas gróf Hadik-Barkóczy Endre ellen. Meg is választják. Akkor már a Tisza-kormány megbukott s báró Fejérváry Géza volt a miniszterelnök. Demkó kitartott a darabont-kormány mellett s három hó mulva azzal együtt bukott. Bár *Nyilt levél választóimhoz* c. iratában azzal igazolja magát kerülete előtt, hogy Fejérváry tulajdonkép ugyanazt akarta, mint Tisza, csak számított a lehetőség határaival, ez a lépése sok párthivét, többet éppen felekezete köréből s kudarcával utóbb őt magát is elkedvetlenítette.

Most már gondolt a visszavonulásra. Harmincadik szolgálati évét éppen betöltötte. Egészsége sem volt rendben, neuraszténikus tünetek mutatkoztak, főleg azóta, hogy egy súlyos szivburkolatlobon is átesett. Egyelőre szabadságra ment tehát, majd az 1906—1907. tanév folyamán végleg nyugalomba vonult.

A mindig szereplő, mindig törekvő Demkó csendes emberré lett. Teljesen visszavonult a közélettől. Egyháza ügyeit is csak távolról nézte. Egészen családjának élt. Szerencsés házvételekkel sikerült vagyonát jelentékenyen meggyarapítania; anyagi gondok nem bántották. Mártonhegyi pompás villájában teltek napjai családja: neje, leánya, veje és kis unokái társaságában. Kertészkedett s növekvő unokáit tanitgatta történelemre, hazaszeretetre. Egészsége megjavult s most már mind gyakrabban ült az íróasztalhoz is. Visszatért első szerelméhez, a felsőmagyarországi városok történetéhez. E munkálkodásának eredményeit a Hadtörténelmi Közleményekben teszi közzé: *Országos conscriptio és az állandó katonaság téli elszállásolása 1719—20-ra* (1913), *Felsőmagyarországi várak és várbirtokok a XVI. században* (1914), *Magyarország hadiereje a XVI. században* (1916—7). Ugy látszik, ezek részletek abból a hatalmas kéziratcsomóból, mely *A várakról* címen íróasztala fiókjában irodalmi hagyatékaként maradt. Munkaereje teljes birtokában rövid betegség vetett véget életének 1918. február 13-án, életének 66-ik, házasságának 40-ik évében. Gyászbeszédet sírjánál Kiss Béla kollégánk tartott felette. Emlékét fia, Kálmán, leánya, péchújfalusi Péchy Gyuláné s ennek gyermekei, valamint testvére, János, őrzik. És velük mindazok, akik benne a munkás honpolgárt és a jó embert becsülték.

Zlinszky Aladár.

III.

Tanári kar.

1. **Dr. Lengyel Miklós**, igazgató. Tanította a VII. B. és a VIII. osztályban a magyar nyelvet és irodalmat.

2. **Bakos János**, rendes tanár. Tanította a földrajzot az I. B. osztályban, a természetrajzot az I. B., a II. B., IV. A. és B., VI. A. és B. osztályokban, heti 17 órában. A természetrajzi szertár őre, az I. B. osztály főnöke.

3. **Dr. Balassa József**, rendes tanár. Tanította az I., II. és VI. B. osztályban a magyar nyelvet, a VI. B. osztályban a német nyelvet és a VI. A. és B. osztályban a görögpótló irodalmat, heti 17 órában. Április elején nyugalomba vonult. A tanári könyvtár őre, a VI. B. osztály főnöke ápr. elsejéig.

4. **Bonyhádi Ede**, rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet az V. A. osztályban, a német nyelvet a III., IV., VII. B. és VIII. A. osztályban, heti 17 órában. Az V. A. osztály főnöke.

5. **Boros Ferenc**, óraadó tanár. Tanította február 5-étől kezdve a magyar nyelvet az I. B., II. B. és a VI. B. osztályban s a görögpótló irodalmat a VI. A. és B. osztályokban, heti 15 órában. A VI. B. osztály főnöke.

6. **Csóka Lajos**, rendes tanár. Katonai szolgálatot teljesített az egész iskolai év alatt.

7. **Faragó Andor**, rendes tanár. Tanította a mennyiségtant az I. B., II. B., IV. B., V. A. és VII. A., a mértani rajzot az I. B. osztályban, heti 19 órában. A VII. A. osztály főnöke.

8. **Dr. Friml Aladár**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a II. B. és V. A., a görög nyelvet az V. és VI. A.—B. osztályokban, heti 18 órában. A II. B. osztály főnöke.

9. **Gaál Zoltán**, rendes tornatanár, okl. vívómester. Az egész tanévben katonai szolgálatot teljesített.

10. **Haitsch Sámuel**, rendes tanár. Tanította a német nyelvet a III. A., IV. A., V. B. és VI. A., a természetrajzot és földrajzot az I. C. osztályban, heti 17 órában.

11. **Hegedüs István**, rendes tanár. Tanította a földrajzot a III. A. és B. osztályban, a történelmet III. B., IV. A. és B., VI. A., VII. A. és B. osztályban, heti 19 órában. A történelmi és földrajzi szertár őre.

12. **Kiss Béla**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a III. B., az V. B. és a VIII. osztályban, a görög nyelvet a VIII. osztályban, heti 18 órában. A VIII. osztály főnöke.

13. **Kocsis Lajos**, rendes tornatanár. Tanította a testgyakorlást az I—VIII. osztályban, heti 24 órában, továbbá az éneket és zenét heti 4 órában.

14. **Olofson Gusztáv**, rendes tanár. Tanította az I. A., I. C., II. A. és B., III. B., IV. A. és B. osztályban a mértani rajzot, az V. A. és B., a VI. A., B., VII. A. és B., VIII. osztályban a görögpótló rajzot, heti 22 órában. A rajzszertár őre.

15. **Dr. Pethő Sándor**, rendes tanár. Tanította a történelmet a III. A., V. B., VI. B. és VIII. osztályban, a földrajzot az I. C., II. A. és B. osztályban, heti 20 órában. A tanári könyvtár őre.

16. **Péterfi Lajos**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet az I. C., a magyar és latin nyelvet a IV. A., a magyar nyelvet a VII. A., a bölcsészetet a VIII. osztályban. Heti óráinak száma 19. A IV. A. osztály főnöke. Az ifjúsági önképzőkör vezetője.

17. **Poór Sándor**, rendes tanár. Az egész évben katonai szolgálatot teljesített.

18. **Posch Jenő**, rendes tanár. Tanította az I. A. és VII. A. osztályban a latin nyelvet, a VII. A. osztályban a német nyelvet, az I. A. osztályban a magyar nyelvet, heti 18 órában. Az I. A. osztály főnöke.

19. **Putnoky Imre**, rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet a III. A. és B., V. B. osztályban, a latin nyelvet a III. A. osztályban, heti 13 órában. A III. A. osztály főnöke, az ifjúsági és irodalomtörténeti könyvtár őre.

20. **Richter Rezső**, rendes tanár. Tanította a mennyiségtant az I. A., IV. B., V. B., VI. B., VII. B. és a fizikát a VII. B. osztályban, heti 18 órában. Az V. B. osztály főnöke.

21. **Dr. Székely István**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a II. A., IV. B., VI. A., a világtörténelmet az V. A., a görögpótló

irodalmat a VIII. osztályban, heti 18 órában. A IV. B. osztály főnöke. A filológiai szertár őre.

22. **Szél Sándor**, rendes tanár. Tanította a természetrajzot az I. A. és C., II. B., V. A. és B. osztályban, heti 11 órában s végezte az igazgatóság irodai munkálatait.

23. **Vayer Lajos**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet az I., VI. és VII. B. osztályban, a görög nyelvet a VII. A. és B. osztályban, a német nyelvet a VI. B. osztályban, heti 19 órában. A VII. B. osztály főnöke, értekezleti jegyző. A segítőegyesületi könyvtár kezelője.

24. **Winter József**, rendes tanár. Tanította a mennyiségtant a II. A., III. A., IV. A., VI. A. és VIII. A., a természettant a VIII. A., a rajzoló mértant a III. A. osztályban, heti 19 órában. A VI. A. osztály főnöke, a fizikai szertár őre.

25. **Dr. Zlinszky Aladár**, rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet az I. C., II. A. és VI. A. osztályban, a görögpótló irodalmat az V. A. és B. osztályban, heti 18 órában. A II. A. osztály főnöke.

Iskolaorvos:

Dr. Szukováthy Imre, iskolaorvos, egészségtan-tanár. Tanította az egészségtant, heti 2 órában.

Vallástanárok:

1. **Algöver Andor**, ág. hitv. ev. hitoktató. Tanította az ág. h. ev. vallástant az I—VIII. osztályban.

2. **Báthori Dániel**, okl. ref. lelkész, hitoktató. Tanította a református vallástant az I—VIII. osztályban.

3. **Bárdos István**, okl. hitoktató, róm. kath. lelkész. Tanította a róm. kath. vallástant az I—VIII. osztályban, heti 18 órában.

4. **Bikár Radivoj**, gör. kel. szerb plébános, tanította a gör. kel. szerb vallást.

5. **Csopják Attila**, baptista lelkész. Tanította a baptista vallást.

6. **Dr. Horvát Dezső**, okl. rabbi. Tanította az izr. vallástant az I—VIII. osztályban.

7. **Józan Miklós**, unitárius lelkész. Tanította az unitárius vallást.

8. **Talios Fülöp**, gör. kel. román plébános. Tanította a gör. kel. román vallást.

9. **Mihalovich Sándor**, gör. kath. hitoktató. Tanította a gör. kath. vallástant.

Szolgaszemélyzet:

Kállay Mátyás, Mádi Györgyné, Süveg Istvánné.

Mádi György és Süveg István katonai szolgálatot teljesítenek. Balázs István kapus hosszú, hűséges szolgálat után ez évben meghalt.

IV.

A tanárok irodalmi és társadalmi működése.

Dr. Balassa József, a Keleti Kereskedelmi Akadémia fonetikai laboratoriumának vezetője.

Boros Ferenc, írt színházi és könyvkritikákat, irodalmi cikkeket és írói arcképeket az Élet c. szépirodalmi lapba.

Faragó Andor, a IX. ker. munkásgimnázium igazgatója.

Dr. Friml Aladár, az Országos Közoktatási Tanács és a budapesti Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagja, a Magyar Paed. Társaság választott rendes tagja, Magyarország közoktatásügyéről cikket írt a freiburgi Herder-cégnél megjelenő Paedagógiai Lexikonba, s több cikket a „Magyar Középiskolá"-ba. A „Magyar Középiskola" szerkesztője.

Kocsis Lajos, a középisk. tornatanárok orsz. egyesületének, a Nemz. Tornaegylet tagja, az Ujpesti-Rákospalotai Athletikai Club örökös tiszteletbeli dísztagja. A Nemzeti Szalon festőművész egyesület rendes és állandó festőművész tagja, az első pesti zene-, nyelv- és képzőművészeti szabadiskola igazg.-tanára. Irt különböző háborús és buzdító énekeket az ifjúság részére zenekari kisérettel.

Dr. Lengyel Miklós Révy Ferenc főigazgatóval Retorikát és Poetikát szerkesztett a leányközépiskolák V. és VI. o. számára. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület és az Irodalomtörténeti Társaság választmányi tagja.

Olofson Gusztáv: A Magyar Rajztanárok Egyesületének választmányi tagja.

Dr. Pethő Sándor, a Révai-lexikon munkatársa, ezenkívül különböző történeti és külpolitikai tárgyú cikkeket írt az „Új Nemzedék"-be, „Alkotmány"-ba.

Posch Jenő, a Philosophiai Társaság választmányi tagja.

Putnoky Imre, a M. Tud. Akadémia Szótári Bizottságának segédtagja, a Nagy Szótár központi munkatársa, nyelvészeti cikkeket irt a „Magyar Nyelv"-be.

Dr. Székely István, a Phil. Társaság választmányi tagja, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület alelnöke, a M. Tud. Akadémia Class. Phil. Bizottságának segédtagja, a Magy. Humanisztikus Gimnáziumi Egyesület igazg. tagja. Irt bírálatokat, cikkeket és sajtó alá rendezte a Liber Sexti I. és II. k. új kiadását (Fodor Gyulával együtt).

Dr. Szukováthy Imre, honvéd népfölkelő-főorvos, a Vörös-Kereszt Egylet főorvosa, az Országos Orvos-Szövetség titkára, a koronás arany érdemkereszt, a II. osztályú Vörös Kereszt díszjelvény, a Bolgár Vörös-Kereszt érdemkeresztjének tulajdonosa.

Vayer Lajos, az Orsz. Magy. Gyorsíró-Egyesület vál. tagja, a Magyar Humanisztikus Gimnáziumi Egyesület igazgatósági tagja és pénztárosa. Sajtó alá rendezte a Maywald-féle Görög gyakorló- és olvasókönyv (I. rész) hatodik kiadását.

Dr. Zlinszky Aladár, a Magyar Irodalomtörténeti és a Philologiai Társaság vál. tagja. Irt bírálatokat a Philologiai Közlönybe. Szemléleti és hangulati elemek a metaforában (Szily emlékkönyv). Demkó Kálmán életrajza (a jelen Értesítőben).

V.

Tanári könyvtár.

Uj beszerzések. a) Ajándék: Takáts Sándor: Rajzok a török világból 10.—. Dr. Károlyi Árpád: Magyar országgyülési emlékek 20.—. Csekey István: A magyar trónöröklési jog 24.—. Dr. Biró Vencel: Az erdélyi fejedelmi hatalom fejlődése 5.—. Froin Antal: A tiz év a németalföldi szabadságharcból 8.—. Magyar Történeti Életrajzok: Dr. Márki Sándor: Horváth Mihály 12.—. Dr. Josef Balassa: Langenscheidts Taschenwörterbuch 12.—. Gombócz—Melich: Magyar etymologiai szótár 6.50. Publius Cornelius Tacitus, Halm—Andresentől 10.—. Magyarország közoktatásügye 5.—.

Dr. Szemere Samu: Giordano Bruno 10.—. Dr. Howard L. O.: A házi légy 5.—. Lendl Adolf: A pókok izomrendszere 2 kor.

b) Vételek: Szekfű Gyula: A magyar állam életrajza 7.50. Id. Szögyény-Marich László: Emlékiratai 40.—. Dr. Barabás Ábel: Az epikai, lirai és drámai költői műfajok történelmi fejlődése 2 k. 36.—. Lóczi-Lóczy Lajos: A magyar szent korona országainak leírása 24.—. Dr. Lukinich Imre: Erdély területi változásai 24.—. Der Völkerkrieg 3 k. 33.66. Dr. M. Abraham: Theorie der Elektrizität 21.78. Dr. Caratheodori: Vorlesungen über relle funktionen 55.04. E. Grimsehl: Lehrbuch der Physik 2 k. 31.68. Lexikon der Pädagogik 4 k. 105.60. Összesen 34 kötet 508 K 76 fill.

c) Folyóiratok: Uránia, Orsz. Középisk. Tanáregyesületi Közlöny, Nyugat, Hivatalos Közlöny, Magyar Figyelő, Századok, Irodalomtörténet, Egyetemes Philologiai Közlöny, Irodalomtörténeti Közlemények, Magyar Nyelv, Magyar Nyelvőr, Történeti Szemle, Magyar Középiskola, Athenaeum, Nyelvtudományi Közlemények, Huszadik Század, Természettudományi Közlöny, Mathematikai és Physikai lapok, Ethnographia, Népművelés, Paedagógiai Értesítő, Magyar Paedagogia, Néptanítók Lapja, Akadémiai Értesítő, Botanikai Közlemények, Archaeologia, Turistaság és Alpinizmus, Keleti Szemle.

d) Külföldi folyóiratok: Kartographische Zeitschrift, Lehrproben und Lehrgänge, Die Grenzboten, Litterarisches Zentralblatt, Neue Jahrbücher, Süddeutsche Monatshefte.

A könyvtár állománya a mult évi adatok szerint 3479 kötet 24754 K 16 f értékben. Ez évi gyarapodás 34 kötet 508 K 76 f.

VI.

Ifjúsági könyvtár.

Az ifjusági könyvtár számára az 1916—17-iki tanévben 2031 K 18 f értékben vásároltunk könyveket. A folyó tanévi beszerzés értéke 93 K 75 f.

VII.

Kimutatás a szertárak 1917—8. évi gyarapodásáról.

1. *Természetrajzi szertár.* A szertár állománya a folyó tanévben vétel útján egy drb tárggyal gyarapodott 230 K értékben. Pintér Béla IV. oszt. tanuló egy kis tojásgyüjteményt ajándékozott. Ezek szerint a szertár állománya 3190 drb 9972 K 13 f értékben.

2. *Természettani szertár.* Idei szerzemények: Rheostat. Földinduktor. Izzólámpák. Üvegcsövek. A szertár állománya 567 drb 28595 K értékben. Két doboz diapozitív kép „A háború" a Vallás és közokt. Min. ajándéka.

3. *Földrajzi szertár.* Ebben az évben gyarapodás nem volt. Állomány 396 drb, 4023 K 38 f.

4. *Történelmi szertár.* Az évi gyarapodás ajándék útján 7 drb fogolytábori pénz. Állomány 584 drb, 2816 K 36 f.

5. *Philologiai szertár.* 37 diapositiv kép. Jacobi. Die Saalburg; Langl, Történelmi képek. Luckenbach, Forum Romanum. A gyarapodás értéke 200 K, mellyel együtt a szertár állománya 272 drb 2389 K 52 fillér értékben.

6. *Rajzszertár.* Idei szerzemény 2 könyv 30 K értékben. A szertár állománya 1457 drb 6904 K értékben.

Tornaszertár. 518 drb 5700 K 58 fillér. Diskos, gerely és egyéb beszerzésekre 70 K.

Orvosi szertár. A berendezés áll 112 drb-ból 1021 K 57 fillér értékben. Uj beszerzés nem volt.

VIII.

Ifjusági körök.

a) *Az ifjusági önképzőkör.*

A kör elnöke *Gárdonyi Béla* VIII. oszt. tanuló volt, titkára *Kapuszta Károly*, főjegyzője *Mózes Gyula*, pénztárosa *Balogh Lajos*, szintén VIII. osztályosak, könyvtárosa *Gencsi Pál*, VII. osztályú tanuló. Üléseket a háborús helyzet miatt csak minden második héten tartottunk, de ezek rendszerint népesek voltak s változatos és legtöbbször nagyobb műsorral; a buzgóbb tagok szavalásai, dol-

gozataik felolvasásai, szabadelőadásai és azok bírálatai formájában szolgálták a kör célját; a műsort kiegészítették minden gyülésen zenéhez értő tagoktól hegedű- és zongorajátékból álló számok és elég divatos volt melodrámák előadása is.

Szavaló versenyünkön komoly tárgyú költeményekkel 10—10 koronás első díjat nyertek: *Versitz Gyula* VIII. o., *Várhidy Imre* VI. o., 5—5 koronás második díjat: *Kulcsár István* VII. o. és *Erdős László* VI. o. tanuló; víg tartalmú költemények szavalásával pedig 10—10 koronás első díjat *Kulcsár István* VII. o. és *Bergstein Andor* V. o. köri tagok. Ez a verseny, örömmel jegyzem meg, szigorúbb mértéket is megütő eredményt mutatott fel.

Irásbeli pályázatunkon irodalmi, történelmi, fizikai kérdések voltak megoldásra kitűzve, ezenkivül kivántatott novella vagy életkép irása meg fordítás latinból, németből és görögből magyarra. Ez a pályázat elég sovány eredménnyel járt, mert mindössze öt pályamunkát adtak be s ezek közül is, a bírálásra felkért tanárok itélete szerint, csupán három dolgozat ütötte meg a mértéket, de ezeknek szerzői: *Gárdonyi Béla* VIII. o. történelmi tárgyú dolgozatával, ifj. *Garami Ernő* V. o. novellájával és *Klopfer Imre* V. o. latinból való fordításával első (10—10 koronás) díjakat érdemeltek. Úgy látszik, hogy a kör tagjai közül sokan, még azok közül sem gondolták meg, hogy nem a nyert díj nagyságában, hanem a nyerésben van a dicsőség, akiknél a pályázaton való részvételhez a tehetség nem hiányzik. A szabadelőadások terén való sikeresebb működésért *Gárdonyi Béla*, sikerült felolvasásával pedig *Glück Lajos* VIII. o. tanulók nyertek el egy-egy 10 koronás önképzőköri díjat.

A kör ebben az iskolai évben ünnepséget kettőt rendezett, még pedig az egyiket március 15-ikén, a másikkal Tompa Mihály születésének századik évfordulóját ünnepelte. A március 15-iki ünnep műsora: 1. *Himnusz.* Előadta Mingovics Dezső VII. o. vezetése alatt az iskolai ének és zenekar. 2. *Megnyitó beszéd.* Mondotta Gárdonyi Béla elnök. 3. *Nemzeti dal.* Szavalta Várhidy Imre VI. o. 4. *Hubai: V. csárdajelenet.* Hegedűn előadta Versitz Gyula VIII. o. 5. *Ünnepi beszéd.* Mondotta Porges István VII. o. 6. *Beriot: G. Concertino.* Előadták Bodó Endre és Stein Marcel VII. o. tanulók. 7. *Vörösmarty: A vén cigány.* Szavalta Versitz Gyula VIII. o. 8. *Szózat.* Előadta az ifj. ének és zenekar. — A Tompa-emlékünnep műsora: 1. *Megnyitó.* Mondotta Gárdonyi Béla elnök. 2. *Tompa: Jearus.* Szavalta Kulcsár István VII. o. 3. *Danela: Sextett.* Előadták Kocsis Lajos tanár, Radó Ferenc VI. o., Kerekes

Mihály VI. o., Fritz Tibor és Mingovics Dezső VII. o. 4. *Tompa Mihály költészete*, értekezés. Irta és felolvasta Glück Lajos VIII. o. 5. *Tompa: A gólyához.* Szavalta Várhidy Imre VI. o. 6. *Szirmai-Emőd: A VIII. osztály.* Előadta *Ilosvay Rózsi* k. a. vendég, a Modern Szinpad tagja. 7. *Ruttkay*: a) *Variációk egy népdal felett* és b) *Beethoven: Mondschein—Sonate.* Zongorán előadta *Metykó Annie* k. a. vendég. 8. *Kerner-Herodek: A magyar dal*, melodráma. Hegedű-, zongora- és harmoniumkiséret mellett szavalta Versitz Gyula VIII. osztályos.

Ezenkívül a kör tagjai szavalataikkal szerepeltek nem az önképző által rendezett iskolai ünnepségeken is.

A kör pénzügyi helyzete ez: a mult évről átjött pénzben 141 K 44 f, hadikölcsönkötvényben 600 K; ebben az isk. évben mai napig befolyt tagsági díjakból és a hadikölcsönkötvények szelvényeinek beváltásából *748* K *74* f. A kiadások összege *680* K *14* f. Jelenleg a pénzvagyon *110* K *04* f és hadikölcsönkötvényben *700* K. Pénzvagyonunk a Kereskedelmi Bankban van elhelyezve. A betéti könyvecske és a hadikölcsönkötvények az igazgató úrnál vannak letétben.

Budapest, 1918. május 31.

Péterfi Lajos,
tanár-elnök.

b) *Ifj. ének- és zeneegyesület.*

Az ének- és zene művelése céljából ez évben megalakítottuk az intézetben a régi zenekör mintájára az ének- és zeneegyesületet. Az egyesület tagjai részint az énektanulásra kötelezettek, részint az önként jelentkezettek soraiból kerültek ki. Énektanulásra az alsó négy osztály tagjai közül mindazok kötelezve voltak, akik hangjuknál és hallásuknál fogva erre alkalmasak.

Ezek két csoportra (szoprán és alt) osztva egy és több szólamú énekeket tanultak. Az önként jelentkezett tagok a négy felső osztályból kerültek ki és két csoportban (tenor és basszus) férfi- és vegyeskarokat gyakoroltak. Az énekkar mellett zenekar is működött, amely a köv. hangszert játszott: hat első hegedű. A zenekar részint önálló darabokat tanult, részint az énekkart kísérte. Az ének- és zenekarok összes tagjainak száma 150 volt. Az Ének- és Zeneegyesület tanító-tanára, egyszersmind karmestere Kocsis Lajos, az intézet rendes tanára volt. Az Ének- és Zeneegyesület tagjai maguk választották tisztviselőiket.

A zenekör több esztendős szokásához híven az Egyesület is rendezett Kocsis Lajos tanár-elnök vezetésével jótékonycélú hangversenyt. A hangverseny dec. 5-én, az igazgató névnapján volt az intézet dísztermében és fényesen sikerült. A hangverseny jövedelméből 91 K-át a Szurmay-alapnak, 141 K-át a Tanári Háznak, 141 K-át a Tanárok Özvegyeit és Árváit Segítő Egyesületnek küldöttünk. Az Egyesület e helyen is őszinte köszönetet mond a hangversenyen közreműködött művésznőknek.

c) *Ifj. torna- és sportkör.*

Díszelnöke: dr. Szukováthy Imre, iskolaorvos és egészségtan tanár. Kocsis Lajos tanárelnök vezetésével a kör ez évben is igen szépen működött és úgy ősszel, tavasszal, mint nyáron több házi és nyilt versenyt rendezett, minden vasárnap délelőtt a Népligetben igen szép eredményekkel. Külön kiemelendők és dicséretet érdemelnek az ifj. elnök Benedek Béla, Lichtenstein Izor a futásban és gyaloglásban, nem különben Garami Ernő, Kaltenecker Béla és Kormos László a kerékpározásban, Skaloud Ferenc és Takács László az úszásban, Adorján László a súlydobásban és birkozásban, Ferdinandy Gejza a vívásban. A footballisták szépen dolgoztak az ifj. bajnokságban. A torna és sportkör bevétele 60 kor., kiadása 13 kor., tiszta vagyon 47 kor. A pénz az Első Hazai és a Pesti Kereskedelmi Bankban van letétben.

d) *A „Segítő-egyesület" az 1917—18. iskolai évben.*

a) Bevétel.

Szelvényekért 598.— K; Bleyer Pál adománya 10.— K; Rákóczy Péter adom. 20.—; Weber Sámuel adom. 4.— K; „Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár" adománya 60.— K; Értesítőkért 5.— K; a tanulók önkéntes adományaiból és pedig: I. A. 5.80 K; I. B. 9.70 K; I. C. 70.40 K; II. A. —.— K; II. B. 9.22 K; III. A. 72.45 K; III. B. 62.50 K; IV. A. 85.78 K; IV. B. 81.60 K; V. A. 18.80 K; V. B. 70.20 K; VI. A. 10.— K; VI. B. 68.80 K; VII. 58.80 K és 100 K hadikölcsön kötvény; VIII. —.— K. 800 K névértékű hadikölcsön kötvény. A bevételek összege: 2221.05 K.

b) Kiadás.

A tanulóknak tandíj- és egyéb segítség 542.— K. Kézikönyvek s beköttetésük 118.20 K. 800 K névértékű hadikötvény vételára 764.80 K, 400 K névértékű hadikötvény a IX. ker. áll. főgimn.

Segítő Egyesületének átutalva. A kiadások összege 1824.— K. A bevételi fölösleg összege: 397.05 K.

„Segítő-Egyesület" vagyona 12.000.— K névértékű értékpapirosból, továbbá a tavalyi maradvánnyal együtt 1362.63 K készpénzből áll.

A „Segítő-Egyesület" ebben az isk. évben 400 tanulót segített 2815 drb bekötött kézikönyvvel. Az elengedett tandíjak összege 9504.— K volt.

Fogadják a nemeslelkű adakozók az intézet vezetőségének és a segítségben részesült ifjaknak hálás köszönetét.

Szél Sándor,
tandijkezelő-tanár.

IX.

Ösztöndíjas tanulók.

Bajó Károly VIII. o. t. 100 K a Jettim J.-alapból. Balogh Lajos VIII. o. t. 200 K az Adamovich-alapból. Buchala József IV. A. o. t. 200 K a győri árva-alapból. Folkmann János VII. o. t. 400 K az Államerdészeti gyermeknevelési-alapból. Gárdonyi Béla VIII. o. t. 200 K a Wellisch Alfréd-féle ö. d.-alapból. Kotschi Richárd IV. A. o. t. 300 K az Erzsébet királyné iparokt. ösztöndíj-alapból. László Pál VI. B. o. t. 160 K a Rökk Szilárd-féle alapból. Notter Ferenc I. B. o. t. 200 K a Junák-féle alapból. Pauka Károly VI. B. o. t. 200 K a Győri kir. árva-alapból. Tretthan Béla VIII. o. t. 200 K az Egy. Bp. Főv. Takarékpénztár int. ösztöndíj-alapjából.

X.

Az 1917—18. iskolai év rövid története.

A tanév kezdete. A szokásos javító-, pótló- és magánvizsgálatok után csak szeptember 6-án kezdhettük meg a rendes iskolai évet 16 osztályban 722 tanulóval, amely létszám az év végén 672-re apadt.

Személyváltozások a tanári testületben. Az igazgatói teendőket a szünidő folyamán dr. Fodor Gyula c. igazgató látta el, akit a nm. vallás- és közokt. Miniszter 1917. szept. 7-én kelt rendele-

tével a IX. ker. Mester-utcai főgimnázium élére állított. Ezzel a miniszteri intézkedéssel a IX. ker. kirendeltség végleg elvált az anyaintézettől és önálló jelleget öltvén, IX. ker. állami főgimnáziummá vált. Igazgatójává Őfelsége dr. Fodor Gyulát nevezte ki. Az anyaintézet végleges igazgatójává Őfelsége dr. Lengyel Miklós V. ker. áll. főgimn. r. tanárt nevezte ki.

A tanári testületben az iskolai év folyamán még a következő változások voltak: Parcsetich Vince c. igazgató saját kérelmére a IX. ker. áll. főgimnáziumhoz helyeztetett át. Dr. Balassa József r. tanár 1918. március 28-án nyugalomba vonult. Az előbbi más intézetnél folytatja üdvös tevékenységét, az utóbbi pedig kiváló képességeit a tudományos téren fejti ki. Helyébe a nm. vallás- és közokt. Miniszterium Boros Ferenc óradíjas tanárt rendelte intézetünkhöz. Dr. Pethő Sándor r. tanár a mult év december havától f. év február haváig megrongált egészségének helyreállítása végett szabadságon volt; óráit Hegedüs István r. tanár és dr. Turchányi Tihamér óradíjas tanár látták el.

Vallásos és erkölcsi nevelés. Az ifjúság vallásos és erkölcsi nevelésére kiváló gondot fordítottunk és ebben az egyes felekezetek hittanárainak mindenkor segitségére voltunk. A különböző vallásfelekezetekhez tartozó tanulók vallási kötelességeiknek eleget tettek.

Tanulmányi és fegyelmi állapot. A tanulmányi előmenetel a jelen tanévben is kielégítő, sőt egyes alsóbb osztályoktól eltekintve, határozottan kedvező volt. Az indokolt szelejtezés máris érezteti üdvös hatását a tanuló-ifjúságnál. A tanulmányokban tett haladásról és az erkölcsi magaviseletről egyébiránt a tanulóknak osztályok szerint összeállított érdemsorozata nyujt tájékozást.

Egészségi állapot. Növendékeink egészségi állapota az egész tanév folyamán eléggé kedvező volt; mindamellett előfordultak, habár csak szórványosan, súlyosabb természetű betegségek is. Ragályos betegség miatt több növendékünket tiltották ki, de a kitiltás legtöbb esetben a tanuló valamely hozzátartozójának megbetegedése miatt történt. Az egészségi állapotról részletes felvilágositással az iskolaorvosi jelentés szolgál.

Ünnepek és nevezetesebb napok. Mint más években, úgy az idén is, a vallásos és hazafias érzelmek ápolására ifjainkkal ünnepélyeket tartottunk, illetőleg megfelelő istentiszteleten vettünk részt. Igy október 6-án, november 19-én megdicsőült Erzsébet királynénk emlékünnepén ifjúságunkat istentiszteletre vezettük. Március 15-én az önképzőkör rendezett ünnepséget. November 2-án dr. Pethő

Sándor r. tanár tartott hazafias beszédet az elhunyt hősök emlékére, április 27-én, Zita királynénk névnapján, ugyancsak dr. Pethő Sándor tanár tartotta az ünnepi beszédet. December 5-én az intézet az ének- és zenekör közreműködésével és Kocsis Lajos tanárelnök vezetésével sikerült hangversenyt rendezett. Május 26-án ifjaink az Uránia színpadján Plautusnak Captivi c. darabját Csiky Gergely fordításában adták elő. A darab betanításának és színrehozatalának fáradságos munkáját dr. Székely István r. tanár végezte. A darab a következő szereposztással került színre: Prológ: Künstler Zoltán, Ergasilus: László Gyula, Hegio: Várhidy Imre, Rabszolgafelügyelő: Fürcht Jenő, Philocrates: Vigh Viktor, Tyndarus: Paulay Gusztáv, Aristophantes: Scheitzner Károly, Kukta: Keleti László, Philopolemus: Bretz Valér, Stalagmus: Almássy Andor és a Színészek szószólója: Ferdinandy Gejza. Az előadás nagyszámú és előkelő közönség részvétele mellett és Fest Aladár kir. tanácsos, tanker. kir. főigazgató jelenlétében folyt le. Az előadás tiszta jövedelmét, 1501 K 60 fillért, a *Tanárok Nevelőháza* számára küldöttük el.

Szemléltető és tanulmányi kirándulások. Egész- és félnapos tanulmányi kirándulásra többízben vezettük növendékeinket. Bakos János r. tanár vezetésével a IV. a) és b) osztály tanulói növénytani, a VI. a) és b) osztály tanulói földtani kirándulásokat tettek Lágymányos-Kelenföldre s a budai hegyekbe. Hegedűs István, Faragó Andor, dr. Pethő Sándor és Putnoky Imre r. tanárok is többízben rendeztek tanulóinkkal sikerült kirándulásokat Visegrádra és a budai hegyekbe.

Testi nevelés. A rendes tornaórákon kívül Kocsis Lajos tornatanár a III—VIII. osztály tanulóival heti 2 órában torna- és sportgyakorlatokat, katonai és harcászati gyakorlatokat tartott a Népligetben, vasárnap délelőttönként versenyekkel egybekötve. Ezenkívül az előtornászok heti egy órában gyakorlati oktatást nyertek a tananyagul felvett gyakorlatok szabatos kivitelében és az azokkal járó szükséges segédkezésben.

Hivatalos látogatások. Fest Aladár kir. tanácsos, tanker. kir. főigazgató a tanév folyamán több napon át időzött intézetünkben; meghallgatott minden osztályt, felkeresett tanítás közben minden egyes tanárt, többízben is. Beható figyelemmel tekintette meg a szertárakat is és végül a tanári testülettel március 20-án tartott értekezleten a tapasztaltak felett megelégedésének adott kifejezést. *Hock János* józsefvárosi plébános, országgyűlési képviselő úr,

érseki biztosi minőségben a róm. kath. vallású tanulók hittanóráit meglátogatta és hittani vizsgálataikon elnökölt. Az izraelita vallású tanulúk hittani oktatását a hitközség kiküldöttei megfigyelték és a tanulók vizsgálatain elnököltek.

Katona-tanulók tanfolyamai. A téli sorozáson alkalmasnak talált VII. osztályú tanulókat a felsőbb tanhatóság egy helyre koncentrálta és intézetünk VII. b) osztályát tanulóinak kis létszáma miatt megszüntetvén, illetőleg a VII. a)-ba olvasztván, az így felszabadult tanerőket bízta meg a fővárosi tankerület különböző intézeteiből összeverődött hetedik osztályú katonatanulók tanításával. E tanfolyam február 4-étől március 10-ig tartott. Ugyanazon tanfolyam növendékei, amennyiben a március 10. és 13. napjain megtartott osztályvizsgálatokat sikeresen kiállották, a március 16-ától április hó 28-áig tartott VIII. o. katona-tanulók tanfolyamán mint magántanulók résztvehettek és az osztályvizsgálat sikeres letétele után érettségi vizsgálatra bocsáttattak. E tanfolyam vezetésével ugyancsak a fentebb említett VII. b) o. tanárai bízattak meg. Ezzel a tanfolyammal egyidőben a VIII. o. tanulókkal együttesen is volt tanfolyam, melynek érettségi vizsgálatain *Gaál Mózes* c. főigazgató elnökölt. E tanfolyam április 28-án végződött. Az április 22—26-ig tartó érettségi vizsgálatokon *Fest Aladár* kir. tanácsos, tanker. kir. főigazgató elnökölt. A május hónapban tartott tanfolyam érettségi vizsgálatai *dr. Erődi-Harrach Béla* udv. tanácsos, tanker. kir. főigazgató elnöklete alatt folytak.

Vizsgálatok. A rendes tanulók írásbeli érettségi vizsgálatait május hó 21—23-ik napjain, a szóbeli vizsgálatokat június hó 12—14-ik napjain *Fest Aladár* kir. tanácsos, tanker. kir. főigazgató elnöklete alatt tartottuk. Az évvégi összefoglalások június hó 6—12-ik napjain, a magánvizsgálatok pedig június 17., 18. és 19. napjain voltak.

Gyüjtések. Az iskola többízben kivette részét a társadalom jótékonycélú gyüjtéseiből. Tanulóink szivesen vettek részt e gyüjtésekben és bár nagy összegeket nem fordíthattak e célra, de annál gyakrabban gyüjtöttek. Igy a Vörös-Keresztnek küldöttünk egy ízben 47 koronát, más alkalommal 45 koronát. Hősi halált halt katonáink sírjainak megjelölésére 121 koronát gyüjtöttek tanulóink, a Zsófia-Szanatórium javára 65 koronát, a József kir. herceg szanatórium részére 60 koronát, az Erdélyi pártfogó egyesületnek 40 koronát, a Vörös-Keresztnek a hadifoglyok gyámolitására 123 koronát. — A Segitő-Egyesületnek meglevő pénzkészletét hadi-

kölcsönre fordítottuk, azonkívül az Önképző-Kör is hozzájárult a jegyzéshez, sőt egyes osztályok külön is jegyeztek. A tanári testület jegyzésre buzdította az ifjúságot és e buzdításnak megvolt a látható eredménye.

A Segítő-Egyesület gyüjtéseit más helyen számoljuk el.

Adományok és jutalmak. Az ifjúsági Segítő-Egyesület részére juttatott adományok részletes felsorolása az ifjúsági Segítő-Egyesület rovatában található. A nemeslelkű adakozóknak úgy a gondjainkra bízott ifjúság, mint a magunk nevében e helyütt is hálás köszönetet mondunk, valamint azoknak a nemesen érző szülőknek és tanítványainknak is, akik édes hazánk és szent ügyünk hősies védelmében megsebesült katonáink fájdalmát jótékony adományaikkal enyhíteni iparkodtak.

XI.

Iskolaorvosi jelentés.

A háború negyedik évében, amikor a csecsemőktől az aggastyánig, minden társadalmi állásban levő és vagyoni viszonyok között élő ember érzi a hosszan elhúzódó háború következményeit, érdeklődésem tárgyát képezte az, hogy ezen megváltozott körülmények nagy általánosságban minő hatással voltak a főgimnáziumot látogató tanulók egészségére. Ha az iskolaorvos szemével a legutóbb elmult tanév egészségügyi adatait vizsgáljuk, továbbá a gyakorló-orvos szemével a tanulókat egyenként szemlélődés tárgyává tesszük, úgy örömmel állapíthatjuk meg azt a tényt, hogy egyes sajnálatos kivételektől eltekintve, nagy általánosságban a középiskolai ifjúság egészsége észrevehetően meg nem romlott.

Szomorú tény az, hogy a fiatalabb korban levő egyes tanulóknál — különösen azoknál, akik otthonuktól távol, vagy rosszabb anyagi körülmények között élnek — a rosszul tápláltság és vérszegénység, a gyengeség nagyobb mértékben mutatkozik és lép fel, amint az a békeidőben történt. Ilyen esetek igen kis számmal iskolánkban is fordultak elő. Itt az iskola-higiénia sajnos, vajmi keveset segíthet, az iskolaorvos pedig csakis oly módon állhat a tanulók rendelkezésére, hogy a hatóságok részéről különös kedvez-

ményként nyujtott élelmiszerek közül a tanulók számára a tápértékénél fontos tejhez való hozzájutást teszi lehetővé. Ilyen ügyben a tanév folyamán több esetben állottam a tanulók rendelkezésére. Örvendetesnek merem mondani, hogy ezt az észleletemet mi a tanuló ifjúságnál csak igen kis számú egyéneknél találhatjuk. Több ok következményének tudhatjuk be azt, hogy ez a jelentés tehető nevezetesen, hogy a tanulók nagy tömege a békeidőre emlékeztető jó kinézésnek és egészségnek örvend.

Ha az okokat kutatjuk, úgy több körülmény szolgálhat magyarázatul. Magyarázatot nyujt az, hogy a gimnáziumokat látogató ifjúság szervezete fiatalos és sokat bir el, a körülményekhez jól tud alkalmazkodni, megmagyarázza azonban az a gondos szeretet és önfeláldozó szülői érzés, aminek következtében nem lesz — igen helyesen —, a gyermek a gondok részese és a legjobb falatot, amiért dolgozik és fárad a jó szülő, gyermekének adja.

Amikor tehát a háború negyedik évében azt kell tapasztalnom, hogy a tanulók néhány kivételével ilyen egészségnek örvendenek — amit az iskolai egészségügynek vizsgálata is megerősít — nem mulaszthatom el az alkalmat, hogy ne mutassak reá arra a körülményre, hogy ez legelső sorban a magyar odaadó, gondos szülők érdeme.

Áttérve az év folyamán előfordult és egészségügyi szempontból fontos körülményekre, jelenthetem, hogy a tanév folyamán a tanulók általános egészségügyi állapota jónak volt mondható. Járványos megbetegedések különösebb mértékben fel nem léptek és a tanítás rendjét nem zavarták.

Ezen tél folyamán iskolánk oly mértékben volt ellátva szénnel, hogy a tanítás ideje alatt az összes tantermekben kellő hőmérséklet volt található.

A kötelező őszi és tavaszi szemvizsgálatok alatt újabb trachoma megbetegedést nem konstatáltam, a tanulók egészségügyi panaszait úgy az iskola épületében minden héten, valamint lakásomon is, kész örömmel hallgattam meg és állottam ily ügyekben rendelkezésükre.

A tornázás alól felmentettek száma az elmult évekéhez képest nem emelkedett. Az egészségtan tanítását a háborús tantervet megállapító rendeletekhez alkalmazkodva kellett megtartanom. Az előadásokat Csintalan József, Czompó József, Follmann Dénes, Kampis Lajos, Kiss Lajos, Kartschoke Antal, Kosztka Elemér, Kepes Tibor, Brestyánszky Tibor, Fekete Győző, Gencsi Pál, Kácser Jenő, Mingovics

Dezső, Sulyák István, Porges István, Puhr László, Szelőczey Dénes, Lőwy Sándor, Rusznyák István, Ochs Oszkár, Horner Imre, Hirsch Imre, Stein Marcell, Köröndi Ödön és Schönfeld Árpád VII. oszt. tanulók nagy szorgalommal és érdeklődéssel hallgatták. Előadásaink folyamán a középiskolák részére előirt teljes tananyagot, kiegészítve az első segélynyujtás főbb részleteivel, adtam elő és az egészségtant hallgató tanulókkal a háborús egészségügy keretéhez tartozó aktuális kérdéseket is megbeszéltem. Ennek kiegészítéséül a budapesti keleti pályaudvaron létesített üdítőállomást és a sebesültszállítást lebonyolító berendezéseket, valamint a jelenleg forgalomban levő egyik legjobban felszerelt kórházvonatot, a magyar Vörös-Kereszt Egylet XVI. számú hálókocsi kórház-vonatot is megtekintettük.

Budapest, 1918. évi június hó 11-én.

dr. Szukováthy Imre
iskolaorvos és egészségtan-tanár.

XII.

Érdemsorozat.

I. A. osztály.

Minden tárgyból jeles: Horváth Andor.

Minden tárgyból legalább jó: Balogh Sándor, Din Ernő, Farkas László, Róna Endre, Schüller István, Schulmann Izsó, Stoffer József, Stoll Imre.

Minden tárgyból legalább elégséges: Almási Tibor, Ascher Miklós, Balázs Imre, Bokor Endre, Böröczky Sándor, Csikós Tibor ism., Csrepka Károly ism., Elsner Gyula, Földvári Árpád, Freund Jenő, Goreczky László, Hartmann Márton, Hörk Tibor, Jakab György, Kecskés István, Kiss László, Klein László, Korn Árpád ism., Leszkay György, Nelhübel Ede, Pataki József, Popper Béla, Singer Gerzson, Spiegel László, Sziegel János, Versicz László, Wallerstein György, Weisz János, Werling József ism.

Egy tárgyból elégtelen: Essig József, Grisza Lajos, Grünwald Árpád, Hermann Ágoston, Kárpát Pál, Koller András, Liska Gyula, Magyar Árpád, Tóth László.

Két tárgyból elégtelen: Laczkó Sándor, Németh Gyula.

Több tárgyból elégtelen: Deutsch Lajos, Eckstein József, Horváth Géza, Kalmár György, Röszler Ferenc, Szenes Ferenc, Szenes László, Stampfel Győző, Varga József, Vavrik Román.

Magaviseletből: jó 38, szabályszerű 21.

Kimaradtak: Balázs Sándor, Benedek Boris, Blum Sándor, Brajercsik József ism., Gajdos Béla, Grósz Imre, Hammel Jenő, Laykauf Emil, Rozsondai Antal, Székely Dezső, Wellesz Gábor.

I. B. osztály.

Minden tárgyból jeles: Notter Ferenc, Stówasser József.

Minden tárgyból legalább jó: Hartnagel Sándor, Nieberl László, Simon Lajos.

Minden tárgyból legalább elégséges: Almási Gyula, Bóka Andor, Bokor László, Braun Imre, Csapó Gyula, Dobó Andor, Dobler Antal, Einzig Jakab, Ermann László, Fischer Dezső, Godó László, Griesel Viktor, Grósz Ármin, Hegedűs József, Heinzinger Ferenc, Hirsch Zoltán, Horváth Lajos, Jakobovics Béla, Kohn Tivadar, Král István, Krausz László, Lefkovics Sándor, Makrai László, Mátrai Zoltán, Molnár Lajos, Nagy Béla, Nagy Tivadar, Policzer György, Rex Pál, Sachs Ignác, Sánta László, Schlesinger Pál, Schwarcz Sándor, Soós Jenő, Steiner József, Száhlender Károly, Szkalla Béla, Tarján Rezső, Weisz László, Weisz Pál.

Egy tárgyból elégtelen: Baksa Jenő, Beniczky Sándor, Menczer György.

Két tárgyból elégtelen: Hyann Károly, Lenkey László, Pongrácz István, Wanner Ödön.

Több tárgyból elégtelen: Goldberg Béla, Harmati Sándor, Holczer István, Jakab László, Kolbe Mihály, Kormos Pál, Ocsovai László, Reisinger Béla, Ripka Tibor, Schillinger Imre, Teichner Jenő, Weinberger Miksa.

Magaviseletből: jó 49, szabályszerű 15.

Kimaradtak: Csiszér Ferenc, Gauzer János, Ihász Miklós, Kammermayer Ferenc, Karczag István, Syposs Zoltán.

I. C. osztály.

Minden tárgyból legalább jó: Galambos József, Gruder János.

Minden tárgyból legalább elégséges: Berger Sándor, Erőss Sándor, Filut Izidor, Grandjeán István, Grünwald Béla, Kelemen

Béla, Kertsmár János, Klein Sándor, Kohn Zoltán, Láng Tibor, Mühlrád Márkus, Müller Zsigmond, Reinisch Béla, Ritzel Gyula, Roth György, Roth Zoltán, Somorjai Gyula, Staw Imre, Szlovák Károly, Tolnai László, Wagner Sándor, Weisz Jenő, Weisz Miklós, Zilzer Ferenc.

Egy tárgyból elégtelen: Csiki Aladár, Mórász Pál, Száger Mihály, Varga Ottó.

Két tárgyból elégtelen: Czudel Gyula, Grosz Sándor, Légrády Sándor, Kiczkó Zoltán, Klein Ernő, Medvegy János, Sángel Nándor.

Több tárgyból elégtelen: Breier József, Farkas József, Farkas József, Grebács Rezső, Heutschy Andor, Kovács Béla, Mohr Pál, Soós Lajos, Soós Mihály, Stéhlik Lajos, Szalai Ernő.

Magaviseletből: jó 32, szabályszerű 17.

Kimaradtak: Konba Vilmos, Kosztolányi András, Lengyel Dénes, Martisek László, Okrana Dezső, Schreyer Viktor, Sütő Vilmos, Szabados János, Szalai Alajos, Szalka István, Wokalek Ervin.

II. A. osztály.

Minden tárgyból jeles: Kollár János.

Minden tárgyból legalább jó: Barsy Béla, Bauer Jenő, Homoly Béla, Kadelburg István, Petes Ottó, Trosztler Alfréd, Voit László.

Minden tárgyból legalább elégséges: Bajkay Richárd, Bangha János, Baranyi Tibor, Bauer Andor, Blum Miklós, Defrin Izidor, Éberl Károly, Fuchs Jenő, Gauzer Béla, Gyártó Imre, Hirschler Imre, Hlatky Lajos, Josefberg Samu, Kecskeméty György, Kiss Béla, Kreuter István, Lichtenstein Sándor, Lukácsevics Gábor, Mandel Lajos, Péter Tibor, Raffmann Károly, Rosenberg Sándor, Rosenzweig Sándor, Steiner Sándor, Stricker Andor, Vadnai Tibor, Vámos László.

Egy tárgyból elégtelen: Blatt Géza, Galambos József, Gerstl Ödön, Grünfeld Ede, Hollósy Béla, Kabzán István, Kellner László, Réz Gyula, Riemer László.

Két tárgyból elégtelen: Ádám István, Toperczer András.

Több tárgyból elégtelen: Balogh Győző, Bugány Tamás, Steiner Dezső.

Magaviseletből: jó 42, szabályszerű 5.

Kimaradt: Berzeviczy Aladár.

II. B. osztály.

Minden tárgyból legalább jó: Dietzel Ede, Heisler Andor, Láng István, Mózes Zoltán, Seif Miklós, Szentmiklósi András.

Minden tárgyból legalább elégséges: Benkő Miklós, Bienenstock Ferenc, Cziriák Béla, Diamant Sándor, Eiser Frigyes, Feleki László, Fodor István, Glatz András, Grünwald Ernő, Gyulai László, Hecht Tibor, Horner László, Horváth László, Irsik László, Mayer Endre, Méhes György, Molnár László, Nagy Sándor, Novák Aladár, Popper Endre, Szatmári Zoltán, Szkalla László, Vadász István, Varga László, Vizi János, Vörös László.

Egy tárgyból elégtelen: Fliegel József, Kőhalmy László.

Két tárgyból elégtelen: Beutel Károly, Halász Gyula, Melczer Zsigmond, Sauerteig Géza.

Több tárgyból elégtelen: Büchler László, Hecht Ernő, Klein János, Németh Viktor, Parcsetich István, Weisz László, Weisz Sándor.

Magaviseletből: jó 36, szabályszerű 9.

Kimaradtak: Kerekes Ferenc, Kovács Géza, Lázár László.

III. A. osztály.

Minden tárgyból legalább jó: Freud Jenő, Klein Ferenc, Kovács Gyula, Kovács Oszkár, Kronfuss Richárd, Neubart Béla, Szőke Sándor.

Minden tárgyból legalább elégséges: Blau Imre, Bondy István, Bukovics Béla ism., Csintalan Gusztáv, Diamant Béla, Farkas Gyula, Frankl Ferenc, Gauzer Sándor, Gerő József, Goldstein Alfréd, Grimm Péter, Hegedüs Béla, Herzl Hubert, Hohmann Antal, Horovitz Andor ism., Kohn József, Korpics Zsigmond, Leipold Ödön ism., Lengyel Elemér, Menczer Iván, Novák Endre, Reich Manó, Rosenfeld Sándor, Schwartz Ármin ism., Simon László, Szellák Lajos, Szép Jenő, Weisz Pál.

Egy tárgyból elégtelen: Kamarás Mihály, Nagy Lajos, Stimácz Tibor, Thuróczy Jenő, Varga Rezső.

Több tárgyból elégtelen: Manojlovics Sándor, Székely Bálint, Szilágyi Imre.

Magaviseletből: jó 28, szabályszerű 15.

III. B. osztály.

Minden tárgyból jeles: Weisz Rezső.

Minden tárgyból legalább jó: Erdőkürti Zoltán és Spiegl András.

Minden tárgyból legalább elégséges: Baranyai János, Barb Jenő, Barty Sándor, Bercia János, Berkovics Sándor, Bernauer József, Irás Jenő, Juhász István, Káldi István, Kovács Károly, Kovács László, Lefkovics László, Lichtenthal László, Markóczy Miklós, Nieberl Károly, Párvy Lajos, Schein Imre, Schönfeld Ferenc, Simonyi Attila, Steiner Ferenc, Steiner Imre, Szelőczei János, Vig Lajos és Wlassics Géza.

Egy tárgyból elégtelen: Braunsteiner Imre, Frank Endre és Grünwald Imre.

Két tárgyból elégtelen: Husz Gusztáv, József László, Párvy Károly és Ripka Kálmán.

Több tárgyból elégtelen: Berger Imre, Kovács Sándor, Lichtenstein Samu, Staw László és Szarka István.

Magaviseletből: jó 19, szabályszerű 20.

Kimaradtak: Gidáli Kálmán, Mérnyik Gyula és Trubács Ferenc.

IV. A. osztály.

Minden tárgyból jeles: Veres László.

Minden tárgyból legalább jó: Buchala József, Erdős Péter, Mórocz Kálmán, Pozsgai Andor, Székely László.

Minden tárgyból legalább elégséges: Almássy László, Barta Károly, Csermák Lajos, Dembovszky József, Dékány Lajos, Eltsitsz Béla, Erdőkürti László, Gara József, Grébe Henrik, Holley Antal ism., Kelchen Károly, Kirschner Miklós, Kotschy Richárd, Markovics Miklós, Márkusz Ervin, Mentsik János, Müller Kálmán, Pintér Béla, Pogány Béla, Reichenthal Emil, Reiner Dezső, Rosenfeld Miklós, Schein László, Schwarcz Zoltán, Steinberger Jenő ism., Stern Izsó, Szabó Antal, Szigeti Imre, Szlavicsek Lajos ism., Szüsz Artur, Wolf László, Wullach Bernát, Zacher Tibor.

Egy tárgyból elégtelen: Brunovszky Oszkár, Péry Jenő, Wachter Béla.

Két tárgyból elégtelen: Cserey Miklós, Fekete Gyula.

Magaviseletből: jó 40, szabályszerű 5.

Kimaradtak: Barok István, Vékony Tivadar.

IV. B. osztály.

Minden tárgyból legalább jó: Bisztriczky József, Ferdinandy György, Kerekes Imre, Somogyi István, Szentmiklósi György, Voit Endre.

Minden tárgyból legalább elégséges: Bakonyi Elek, Blau Miklós, Braun Sándor, Czeizel Béla, Ferdinandy István, Follmann Lajos, Gálffy László, Gáspár Miklós, Kreuter József, Menczer Miklós, Molnár Imre, Neuwelt Imre, Osgyáni Árpád, Pál Béla, Prenoszil József, Roth Imre, Rozinszky János, Schäfer László, Spiegel Pál, Stowasser József, Vadnai László, Valentinyi Nándor, Vida László, Weiszbrunn György.

Egy tárgyból elégtelen: Deutsch László, Horner Miklós, Ondó Miklós.

Két tárgyból elégtelen: Beitzer Lipót, Eichner Béla, Glasz József, Nagel Sándor, Repper Simon.

Több tárgyból elégtelen: Stern Salamon, Tóth György.

Magaviseletből: jó 34, szabályszerű 6.

Kimaradtak: Balkányi Lajos, Cserny József, Scher Tibor.

V. A. osztály.

Minden tárgyból jeles: Klopfer Imre, Kronfusz Vilmos.

Minden tárgyból legalább jó: Grósz László, Ragályi Tibor, Siminszky Ervin.

Minden tárgyból legalább elégséges: Bartole Gyula, Bielek László, Drücker Pál, Fendrich Imre, Garami Ernő, Hollósy Ede, Illés Attila, Kaufmann Endre, Kormos László, Krámer Sándor, Steiner Márton, Wertheim Béla.

Egy tárgyból elégtelen: Dora Imre, Kaltenecker Béla, Rakitovszky László, Stern Jenő, Urs Aladár.

Két tárgyból elégtelen: Czompó Géza, Grósz József, König Sándor, Peiszer Sándor.

Több tárgyból elégtelen: Bergstein Andor, Csobály Miklós, Gerson Gedeon, Hittig Tivadar, Josifovič Kornél.

Magaviseletből: jó 21, szabályszerű 11.

Kimaradt: Killius László.

V. B. osztály.

Minden tárgyból jeles: Horvát György.

Minden tárgyból legalább jó: Frankl László, Németh Antal.

Minden tárgyból legalább elégséges: Blum Béla, Fekete Miklós, Fritsch István, Gyulai Bálint, Heininger Géza, Hlatky Endre, Koppányi Miklós, Lichárd Miklós, Lichtenstein Dávid, Lukács István, Marchis György, Molnár Béla, Reiner Ödön, Rohm István, Schwartz Géza, Szabó Andor.

Egy tárgyból elégtelen: Fazekas László, Grün Jenő, Halász György.

Két tárgyból elégtelen: Bécsi Sándor, Bodó Géza, Karl Győző, Kőhalmy Miklós, Szalay Zsigmond.

Több tárgyból elégtelen: Erdősi Lajos, Putnik Dragomir, Zacher László.

Magaviseletből: jó 27, szabályszerű 3.

Kimaradtak: Grisza László, Pirkner Ödön, Szandovics István, Szilágyi Ödön.

VI. A. osztály.

Minden tárgyból jeles: Künstler Zoltán.

Minden tárgyból legalább jó: Gedeon László, Herczeg Miklós, Popper Ernő és Weiszhausz Zoltán.

Minden tárgyból legalább elégséges: Abt Rezső, Bezsilla László, Bielek Gábor, Braun Pál, Bretz Valér, Erdős László, Ferdinándy Géza, Fürcht Jenő, Géber Miksa, Groszmann Andor, Győri László, Haberfeld Ernő, Horváth Béla, Keleti László, Körmendy Lajos, László Gyula, Lichtenstein Izidor, Markóczy Guidó, Niegreisz Béla, Radó Ferenc, Scheitzner Károly, Szeiler Károly, Szerencse Dezső, Várhidy Imre, Víg Viktor és Zlinszky Lajos.

Egy tárgyból elégtelen: Almássy Andor, Bodai János, Lichtenstein Lázár, Márkus Imre, Mikó Balázs, Paulay Gusztáv és Rostás Miklós.

Két tárgyból elégtelen: Déry József és Vadnai Endre.

Több tárgyból elégtelen: Takács László.

Magaviseletből: jó 21, szabályszerű 20.

VI. B. osztály.

Minden tárgyból jeles: Breuer Simon.

Minden tárgyból legalább jó: Ádám János, Pintér Gyula, Seiden Zoltán, Wolsky Sándor.

Minden tárgyból legalább elégséges: Beutel Zoltán, Bley Miklós, Goldklang Frigyes, Herczog László, Jezerszky Rezső, Kere-

kes Gyula, Kirschner Endre, Markos György, Mohos Ernő, Pauka Károly, Pálfi Géza, Polgár László, Rábl Antal, Roszinszky Emil, Rusznák József, Somló Ödön, Skaloud Ferenc, Weisz Tibor, Wojticky Jenő.

Egy tárgyból elégtelen: Adorján László, Grünhut Béla, Halász Imre.

Két tárgyból elégtelen: Durmann Ede, Fábián László, Gyalókay Zoltán, Gyulai Gyula, Kerekes Mihály, László Pál, Lehóczky János, Wieselmann Tivadar.

Magaviseletből: jó 35, szabályszerű 1.

Katonai szolgálatra bevonult: Jezerszky Rezső, Roszinszky Emil; *kimaradt:* Jobban Emil, Kajdacsi Ferenc.

VII. osztály.

Minden tárgyból jeles: Porges István.

Minden tárgyból legalább jó: Benedek Béla, Brestyánszky Tibor, Folkmann János, Gencsi Pál, Ochs Oszkár, Rusznyák István, Trosztler Frigyes, Weiszhausz Jenő.

Minden tárgyból legalább elégséges: Bodó Endre, Bukovics Ödön, Fendrich Arnold, Feuer Gusztáv, Follmann Dénes, Fritz Tibor, Hirsch Imre, Hofbauer Sándor, Horner Imre, Kárpáti Zoltán, Kiss Lajos, Köröndi Ödön, Kulcsár István, Lakos Ferenc, Marton Szilárd, Molnár Kálmán, Mundy Károly, Puck Béla, Reitzer György, Rosenberg Béla, Saurer László, Schönfeld Árpád, Stein Marcell, Sulyák István, Szelőczey Dénes, Wollner Lipót.

Egy tárgyból elégtelen: Fekete Győző, Goldklang Gyula, Gottlieb Tibor, Kepes Tibor, Mingovits Dezső.

Két tárgyból elégtelen: Bodai Jenő, Csintalan József, Czompó József, Kampis Lajos, Kosztka Elemér, Lindenbaum László, Löwy Sándor, Markovics György, Miesz Béla, Puhr László, Steiner Jenő.

Több tárgyból elégtelen: Kácser Jenő, Somló László, Jónás Dezső, Kartsoke Antal, Schuh Nándor, Timkó László.

Magaviseletből: jó 40, szabályszerű 17.

Kimaradt: Makk Károly.

Katonai szolgálatra bevonultak: Balázs György, Demeter László, Fernbach László, Kiss János, Kovácsevics György, Manojlovics Gedeon, Waldmann Dániel.

VIII. osztály.

Minden tárgyból jeles: Mózes Gyula.

Minden tárgyból legalább jó: Balogh Lajos, Breuer Béla, Gárdonyi Béla, Láng István, Sándor László, Tretthán Béla.

Minden tárgyból legalább elégséges: Bajó Károly, Bene Sándor, Barcsi Antal, Dévény Andor, Erdélyi András, Erdős Sándor, Feldmann Ferenc, Fischmann László, Földes Pál, Garfunkel Henrik, Glück Lajos, Gutwillig Sándor, Gyenis Imre, Házy Ferenc, Kapuszta Károly, Koller Kálmán, Koós Elemér, Leipold Lajos, Liebermann Lajos, Pfeiffer Zoltán, Pogány Tibor, Rábl Géza, Versicz Gyula, Wágner Vladimir, Zacher Endre.

Magaviseletből: jó 27, szabályszerű 5.

Kimaradtak, ill. bevonultak: Barta László, Bohdaneczky Edvin, Heinzmann Ágost, Lajta Ármin, Stoll Jenő.

XIII.

Statisztikai kimutatás

a nyilvános tanulókról.

a) A tanulók összes száma osztályonkint.

	I. A.	I. B.	I. C.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V. A.	V. B.	VI. A.	VI. B.	VII.	VIII.	Összesen
	osztályban															
Felvétetett az egész év folyamán	70	71	60	50	48	43	42	46	43	33	34	41	38	65	38	722
Meghalt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kimaradt	11	7	11	1	3	—	3	2	3	1	4	—	2	1	1	50
Az év végén volt	59	64	49	49	45	43	39	44	40	32	30	41	36	64	37	672
Osztályoztatott	59	64	49	49	45	43	39	44	40	32	30	41	36	64	37	672

b) A tanulók között vallásra nézve volt:

róm. kath.	gör. kath.	gör. kel.	ág. h. ev.	reform.	unitárius	izraelita	baptista	összesen
302	6	4	21	39	—	299	1	672

c) A tanulók között anyanyelvre nézve volt

magyar	német	horvát	szerb	tót	román	lengyel	orosz	francia	összesen
665	5	—	1	1	—	—	—	—	672

d) A tanulók nyelvismerete

csakis magyarul beszél	hányan tudnak magyarul
538	672

e) A tanulók szülei között polgári állásra nézve volt:

Őstermelők			Iparos			Kereskedő és vállalkozó			Tisztviselő							
önálló			önálló			önálló										
nagybirtokos és bérlő	birtokos és bérlő	alkalmazott	nagyiparos	kisiparos	alkalmazott	nagykereskedő	kiskereskedő	alkalmazott	köztisztviselő (állami, hatósági	magán és társulati	katona	más értelmiségi (orvos, ügyvéd, lelkész, tanár, tanító, mérnök, író, művész, stb.)	Személyes szolgálatból élő (munkás, napszámos, szolga)	Magánzó (nyugdíjas, vagy tőkéjének jövedelméből stb. élő)	Összesen
1	11	14	8	119	56	19	136	51	63	18	12	74	24	66	672

f) A tanulók életkora december 31-én:

Osztály	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18	19.	20.	20-nál több	Összesen
	életévét betöltötte													
I.	11	117	30	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	172
II.	—	1	68	15	7	3	—	—	—	—	—	—	—	94
III.	—	—	3	46	24	7	2	—	—	—	—	—	—	82
IV.	—	—	—	6	55	13	9	—	1	—	—	—	—	84
V.	—	—	—	—	3	37	17	5	—	—	—	—	—	62
VI.	—	—	—	—	—	4	44	23	5	1	—	—	—	77
VII.	—	—	—	—	—	—	3	42	17	2	—	—	—	64
VIII.	—	—	—	—	—	—	—	3	27	7	—	—	—	37
Összesen	11	118	101	79	91	64	75	73	50	10	—	—	—	672

g) A tanuló illetősége a szülők lakása szerint							h) A tanuló egészségi állapota				i) A tanulók magaviselete				j) A fegyelmi esetek száma			
							betegségi eset				hány tanuló kapott							
							nem járványos		járványos									
helybeli	pestmegyei	más megyebeli	horvát-szlavonországi	fiumei	külföldi	összesen	könnyű	súlyos		meghalt	jó	szabályszerű	kevésbbé szabályszerű	rossz	osztályfőnöki megrovásban részesült	igazgatói megrovásban részesült	tanárkari megrovásban részesült	eltanácsoltatott
							osztályzatot											
611	14	47	—	—	—	672	1675	76	21	—	496	174	2	—	47	5	—	—

k) A tanulók mulasztása.

A mulasztott tanítási órák közül	I. A.	I. B.	I. C	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V. A.
	osztályban									
igazolt	1017	1152	923	904	1136	1540	1042	1084	998	1008
nem igazolt	2	—	7	—	—	—	—	8	—	—

A mulasztott tanítási órák közül	V. B.	VI. A.	VI. B.	VII.	VIII.	Összesen	Hány tanuló nem mulasztott	Hány mulasztott igazolatlanul
	osztályban							
igazolt	478	1759	786	2117	865	16809	103	21
nem igazolt	2	15	—	30	—	64	—	—

Tanulmányi előmenetel

a rendes tantárgyakban.

		I. A.	I. B.	I. C.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.	V. A.	V. B.	VI. A.	VI. B.	VII.	VIII.	Összesen
		osztályban															
minden tantárgyból	jeles eredménnyel	1	2	—	1	—	—	1	1	—	2	1	1	1	1	1	13
	legalább jó eredménnyel	8	3	2	7	6	7	2	5	6	3	2	4	4	8	6	73
	legalább elégséges eredménnyel	29	40	25	26	26	28	24	33	24	13	16	26	20	32	30	392
	Összesen	38	45	27	34	32	35	27	39	30	18	19	31	25	41	37	478
elégtelen	egy tantárgyból	9	3	4	9	2	5	3	3	3	5	3	7	3	5	—	64
	két tantárgyból	2	4	7	3	4	—	4	2	5	4	5	3	8	11	—	62
	több tantárgyból	10	12	11	3	7	3	5	—	2	5	3	—	—	7	—	68
	Összesen	21	19	22	15	13	8	12	5	10	14	11	10	11	23	—	194
	Összesen	59	64	49	49	45	43	39	44	40	32	30	41	36	64	37	672

XIV.

Magántanulók.

Ádám Dezső ism. VII.
Bartha István VIII.
Bölöni József VII.
Brucker Ferenc VI. B.
Doszpod István VII.
U. az a tanév végén ism. VII.
Fürst Miklós I. B.
Hadházy Dezső VIII.
Hock Mihály VII.
Jánosi Zoltán VII.
Jelinek Antal IV. A.
Jobban Emil V. B.
Jónás Károly VIII.
Kelemen József VI. B.
Kleinmann Tibor V. B.
U. az a tanév végén VI. B.
Lipták Rezső VII.
Mérnyik Gyula
Mihályi Ernő I. B.
Mlinek Rajmund VII.
Munkácsy István VII.
Nagy Sándor VI.
Nádas Ernő VIII.
Némedy László VI. A.
Nikolényi Béla VII.
Novák István VIII.
Obermann Antal VII.
Obermann Ernő VII.
Pap Lehel VI. A.
Pál Károly VIII.
Porszász Vilmos VI. A.
U. az a tanév végén VII.
Radó István VIII.
Ragályi Elemér VI. A.
Rákóczy Péter VII.
Róth László VI. A.
U. az a tanév végén VII. A.
Rozáry Lajos VI. B.
Schermer Mihály IV. A.
Schöber Tibor VII.
Schwarcz Henrik VII.
Süttő István VII.
Szücs Adolf VIII.
Teichner Géza VIII.
Teschner Dezső VII.
Vékony Tivadar IV. A.
Weber Sámuel VIII.
Wittmann Dezső VI. A.

Minden tárgyból jeles	—	—
Minden tárgyból jó	2	4.16
Minden tárgyból legalább elégséges	19	39.58
Egy tantárgyból bukott	7	14.58
Két tantárgyból bukott	15	31.25
Több tantárgyból bukott	5	10.41

XV.

Érettségi vizsgálatok az 1917—18. tanévben.

A háborús viszonyokkal kapcsolatban a folyó tanévben is tartottunk hadiszolgálatra bevonuló tanulókkal rendkívüli időben az írásbeli vizsgálatok mellőzésével érettségi vizsgálatot.

A tanévvégi rendes érettségi vizsgálatok írásbeli részét május hó 21., 22. és 23-ik napjain tartottuk meg, a szóbeli része pedig *Fest Aladár* kir. tanácsos, tanker. kir. főigazgató elnöklete mellett június hó 12—15. napjain folyt le.

A vizsgálatokra jelentkezett 24 rendes és 5 magántanuló.

Ezenkívül kiegészítő érettségi vizsgálatra jelentkezett 2, javító vizsgálatra 8 tanuló.

A tanulók a szaktanárok által javaslatba hozott s a tanker. kir. főigazgató által megjelölt következő tételeket oldották meg:

1. A magyar irodalomból: Hazafias költészetünk az elnyomatás korában.

2. A latin nyelvből: P. Vergilius Maro Aeneisének VIII. k. 306—332 sorai.

3. A mennyiségtanból: a) Valaki 1915-ik év elejétől számítva minden félév elején, az 1918-ik év elejét is beszámítva, hétszer, mindenkor 4000 K névértékű 6%-os hadikölcsönt jegyzett. A mindenkori jegyzés után járó félévi kamatok 1925-ik év december hó 31-dikéig tőkésíttetnek.

Mekkora örökös félévi járadékot biztosított az illető magának, illetőleg örököseinek az 1926-dik évtől kezdve és mekkora összegű jegyzéssel biztosíthatta volna az 1926. évtől kezdődő félévi járadékot mindjárt az 1915-dik évi első jegyzés alkalmával?

b) Egy 32 cm sugarú kör vele koncentrikus két kör által úgy osztandó három részre, hogy a legkisebb kör területe és a két külső gyűrű területe közötti arány 4:5:7 legyen.

Mily nagyoknak veendők a két belső kör sugarai?

Noha egy-egy dolgozata több tanulónak elégtelen volt, szóbelire mehetett valamennyi jelölt. A 29 jelölt közül jelesen érett 2, jól érett 6, érett 15, javító vizsgálatra utasíttatott 4, ismétlő vizsgálatra 2 tanuló.

A kiegészítő érettségi vizsgálatot tevők közül érett 1, javító vizsgálatra utasíttatott 1; a javítók közül pedig érett 3, második javító vizsgálatra utasíttatott 5 tanuló.

A sikerrel érettségizett 27 tanuló közül 10 a jogi, 3 az orvosi, 9 a mérnöki, 2 a kereskedelmi, 2 az ipari, 1 tanuló a vasúti pályát választotta.

XVI.

A jövő 1918–19. tanévre vonatkozó értesítés.

Beiratás a tanév végén.

A beiratást a jövő tanévre már megkezdtük. Mostani növendékeinket ugyanis, akik az osztályozó értekezlet határozata alapján legalább *elégséges* bizonyítványt kaptak s akik itt akarva folytatni tanulmányaikat, felvételre jelentkeztek, már beírtuk a következő osztályba. Azoknak, akiket javító vizsgálatra utasítottunk, biztosítunk helyet, szabályszerű felvételüket azonban az augusztus 31-én tartandó javító-vizsgálat eredményétől tesszük függővé. Ily eljárás mellett a szülők és tanulók nagy része fel van mentve attól az aggodalomtól s izgalomtól, amellyel itt a fővárosban a szeptemberi beiratás jár.

Megjegyezzük, hogy szivesen adunk helyet más kerületben lakó tanulóknak is, ha a VIII. kerület gyermekeit már elhelyeztük. Hogy elsőséget adunk a VIII. kerületben lakó szülőknek, azon nem fog senki megütközni, aki tudja, hogy más kerületi gimnáziumok is ezt a territoriális rendszert követik.

A beiratáshoz szükséges okmányok.

A szülők tájékoztatása végett megjegyezzük még a következőket: a gimnázium I. osztályába csak azon tanulók vehetők fel, akik a törvényes 9 éves kort elérték és akik a 12 évet még meg nem haladták, amit csak hiteles *anyakönyvi kivonattal* lehet igazolni és akik a IV. elemi osztályt az erkölcsi magaviseletből nyert jó érdemjeggyel s eredménnyel végezték.

Ismétlő tanulók.

Idegen ismétlő tanulót semmi esetre sem veszünk fel, a mieink közül is csak azokat, akiket betegség akasztott meg a tanulásban.

Javító vizsgálatok.

Azok a növendékek, akik egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot kaptak s annak következtében javító-vizsgálatra, illetőleg osztályismétlésre utasíttattak, csak a sikeres javító-vizsgálat után tarthatnak igényt felvételre.

A javító-vizsgálat *engedélyezését minden esetben kérelmezni kell és pedig egyszerű bélyegtelen folyamodványban a tanári testülettől, ha a tanuló egy tantárgyból bukott: 1 koronás bélyeggel*

ellátott kérvényben a tanker. kir. főigazgatótól, ha a tanuló két kötelezett tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot, vagy ha csak egy tantárgyból is, de a magaviseletből kevésbbé szabályszerű jegye van.

Mindkét rendbeli folyamodványok *az utolsó iskolai bizonyítvánnyal felszerelve* az intézet igazgatóságánál *nyujtandók be.* Két tantárgyból bukott tanulók, ha erkölcsi magaviseletből kevésbbé szabályszerű vagy rossz érdemjegyet kaptak, valamint több tantárgyból elégtelen bizonyítványt nyert tanulók *javító-vizsgálati engedélyt nem kaphatnak.*

A javító-vizsgálat ideje augusztus 31-én reggel 9 óra.

Azok a tanulók, kik a tanévvégi osztályvizsgálatokat pótló tananyag-összefoglalásokon nem vettek részt, csak az alább jelzett időben megtartandó magánvizsgálat sikere esetén vétetnek csak fel a megfelelő magasabb osztályba.

Beírás a tanév elején.

September 2-án (hétfő) 8—10-ig felvétetnek, amennyiben még hely lesz, a II—IV., september 3-án (kedd) ugyancsak 8—10 óráig az V—VIII. osztályokba jelentkező tanulók.

Felvételi és magánvizsgálatok.

A polgári iskolából gimnáziumba átlépni óhajtó tanulókat csak jeles bizonyítvány alapján bocsájtjuk felvételi vizsgálatra augusztus 31-én (reggel 9 órakor).

A VIII. osztályú magántanulókkal augusztus 31-én tartjuk meg a vizsgálatot, hogy idejük legyen az V. ker. Markó-u. áll. főgimnáziumban tartandó érettségi vizsgálatra jelentkezni. A többi osztályokból jelentkező magántanulókat september 4-én és 5-én bocsátjuk vizsgálatra.

A felvételi és magánvizsgálatok legalább két nappal előbb jelentendők be.

A tanév megkezdése.

September 7-én reggel 8 órakor minden beírt tanuló megfelelő osztálya tantermében jelentkezni tartozik osztályfőnökénél, akinek összes igazolványait: úgymint felvételi jegyét, születési anyakönyvi kivonatát, a mult évi iskolai bizonyítványát, himlőoltási, valamint újraoltási bizonyítványát átadja. Az osztályfőnökök e napon töltik ki az anyakönyvi lapokat és kijelölik a helyeket a tantermekben.

Fizetendő díjak a beiratáskor.

Beiratáskor minden tanuló fizet: *a*) a beiratási díj fejében 10 koronát, *b*) Értesítőre 2 koronát, *c*) az ifjúsági könyvtárra 2 koronát, *d*) énektanításért 1 koronát, *e*) tanulmányi kirándulásokra és a szemléltető oktatás céljaira 2 koronát, tintára 20 fillért, összesen tehát 17 korona 20 fillért. Ezen díjak alól nincs felmentés.

Tandíj. *A tandíj egész évre valószínűleg 120 korona lesz.* Ez irányban a munkálatok a minisztériumban most vannak folyamatban. Az intézetünkre nézve megállapított évi tandíjat a postatakarékpénztár útján kell lefizetni. A lefizetés a postatakarékpénztárnak bármely közvetitő (posta) hivatalánál történhetik.

A tandíjat négy egyenlő részletben legkésőbben október 1-ig, november 15-ig, március 1-ig és április 15-ig kell lefizetni. Az a tanuló, ki a tandíj-részleteket a jelzett határidőig le nem fizeti, az intézet tanulóinak sorából töröltetik, tekintet nélkül a mulasztást előidéző körülményekre.

A tandíjrészletek fizetése a postatakarékpénztári „befizetési lapok" segélyével eszközlendő. A tanulók a befizetési lapot az intézetben jóval az esedékesség előtt kézhez kapják. A befizetési lapot a szövegnek megfelelően tintával, minden félreértést kizáró módon kell kitölteni és különös gond fordítandó arra, hogy a tanuló neve és az általa látogatott osztály olvashatóan legyen kiírva. A befizetési lap „szelvény" és „elismervény" elnevezésű részeit egymástól elválasztani nem szabad. A tulajdonképeni „befizetési lap" és „könyvelési szelvény" részeket a befizetés alkalmával a postaalkalmazott levágja és visszatartja, míg az „elismervényt" aláírva és lebélyegezve a „szelvénnyel" együtt a befizetőnek nyugtatványkép visszaadja.

Az így nyert elismervény a tanuló által megőrzendő és az igazgatónak vagy a tandíjkezelőnek felszólítására bemutatandó.

A postatarékpénztári befizetést vagy a tanuló maga, vagy célszerűbben helyette a szülő (gyám) teljesíti a legközelebbi postahivatalnál.

Ha a tanuló a befizetési lapot a tandíj befizetése előtt elvesztette, helyette újat kérhet a tandíjkezelő tanártól.

Szegénysorsú, jeles vagy legalább jó előmenetelű és jó erkölcsi magaviseletű tanulók a tandíj elengedéséért folyamodhatnak; a gimnázium igazgatóságához címzett, egy évnél nem régibb szegénységi bizonyítvánnyal és a mult évi iskolai bizonyítvánnyal felszerelt kérvények szeptember hó 15-ig és február hó 1-ig az osztályfőnöknél nyujtandók be. — *Az I. osztályú tanulók azonban az első félévben nem tarthatnak igényt e kedvezményre, mivel még nem bizonyos, hogy beválnak-e a gimnáziumba.*

Kelt Budapesten, 1918. évi június hóban.

Az igazgatóság.

TARTALOMJEGYZÉK.

		Oldal.
I.	Létmányi Nándor †	3
II.	Demkó Kálmán †	9
III.	Tanári kar	15
IV.	A tanárok irodalmi és társadalmi működése	18
V.	Tanári könyvtár	19
VI.	Ifjúsági könyvtár	20
VII.	Kimutatás a szertárak 1917—8. évi gyarapodásáról	21
VIII.	Ifjúsági körök	21
IX.	Ösztöndíjas tanulók	25
X.	Az 1917—18. iskolai év rövid története	25
XI.	Iskolaorvosi jelentés	29
XII.	Érdemsorozat	31
XIII.	Statisztikai kimutatás	40
XIV.	Magántanulók	42
XV.	Érettségi vizsgálatok az 1917—18. tanévben	43
XVI.	A jövő 1918—19. tanévre vonatkozó értesítés	44